

Alte Drucke

**Rerum praeclare || GESTARVM, INTRA, ET EX-||TRA MOENIA
MVNITISSIMAE CI-||uitatis Viennensis, pedestri & equestri
|| proelio, terra & aqua, elapso ...**

Wien, 1561

VD16 ZV 27208

Prima martialium seu CirCENSIVM LVDORVM CLASSIS FEDESTRI CONFLICTV
EXHIBITA.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149595

I

Prima martialium seu Cir- CENSIVM LVDORVM CLASSIS

PEDESTRI CONFLICTV EXHIBITA.

Præfatio ad candidos lectores.

CVM omnes propemodum Poëtæ Historiciq; Græci optimi lectores, ludos Olympicos, ad quos tota Græciæ iuventus equo saltuq; decertandi causa, quinto quoq; anno concurreret, in coelum usq; tanquam primos & ludorum omnium celeberrimos summis laudibus efferant: ego Cæs. Maiestatis feccialis, me cohibere non potui, quin in honorem & gratiam inuictissimi Imperatoris Principis Clementissimi, ac cõmunis nostræ patriæ optimi, patris: nec non laudatissimæ Austriæ domus, totiusq; bellicosissimæ Germanicæ nationis laudem, quã fieri posset commodissimè atq; maxima cum fide, adhibitis suo loco circumstantijs omnibus quoad possem ludos Martiales, hominum equorumq; hoplomachias, aliq; id genus publica spectacula atq; certamina, elapsis aliquot diebus iussu Illustrissimi serenissimiq; Principis ac Domini Domini Maximiliani clementissimi Boemiciæ regis consentiente interim patrio quodam amore & affectu Augustissimo Imperatore Ferdinando, ob lætissimũ gratissimũq; Illustrissimi Principis ac Domini Domini Alberti Comitis Palatini Rheni Bauariæq; ducis, & Annæ coniugis eius longè charissimæ, cæterarumq; illustrissimarũ Austriæ archiducum suavisimarum illius Maiestatis sororum aduētum, hîc Viennæ in præclara ac primaria totius Austriæ ciuitate exhibita ob oculos ponerem: quo quid discriminis inter Olympicos & hos nostro ludos Martiales intersit, non obscure videre possint, quos cum penitus introspexerit, mihi persuadeo nostris Austriacis certaminibus palmam quemlibet facile daturum. Hæc enim non tantũ vno aut

A

altero

altero certandi genere oculos hominum refecerunt ut illa: sed innumeris. Oculos pascere lubebat equorum decursu? aderrant præclarissimi iuvenes equis decurrentes. Placebat expeditionem aliquam insignem spectare? muros ac arces deijci? hic ueluti à Carolo quinto (quem maiestatis causa nomino) Morinum dirui, ac funditus denuo extirpari uidisses. Delectabat triremibus cõcertantes intueri nautas? erat Danubius uarijs inter se depræliantibus nauibus constratus. Sed quid hæc, quorum nullus est penè finis commemoro? O me terq; quaterq; beatum, qui nobilissimos hos Austriacos ludos uiderim. Verum mirabitur fortasse quispiam, me nulla facundia prædicum tantos labores subiisse, & res usq; adeo arduas Latino & Germanico idiomate conscripsisse: sed mirari desinet credo, ubi instituti mei rationem rectè cognouerit. Cum enim uiderem mei ordinis homines (quos feciales seu caduceatores docti uocant) quibus hoc negotium incumbit à scribendo rei difficultate detereri, ego quamuis cæteris inferior indoctiorq;, tamen ut officio à Cæsarea Maiestate mihi iniuncto satisfacerem, nullo pacto hæc silentio transire uolui. Quapropter, ne hanc meam prouinciam paulo negligentius administrari, mihi imputaretur, scribendi munus aggressus sum, sperans non mediocri nostros homines hac in re tam honesta mihi adiumento futuros. Porro, ut ingenuè id quod res est dicam, (citra tamen omnem arrogantiam) nullus mei ordinis in his describendis suam mihi operam præstitit. Quam obrem habebitis me excusatum spero, si interdum minus proprijs minusq; obuijs, & (ut id quod est agnoscam) interdum barbaris, cum uerbis tum phrasibus utar. Nunc ad alteram rationem accedo. Scribunt hoc tempore multi res leues & friuolas, easq; tanquam magni momenti posteritati tradunt, & laudantur. Ego itaq; sæpius mecum cogitauim num quis prodiret, qui res memoria dignissimas ludos dico ac spectacula, variasq; equorum & hominum hoplomachias, hic Viennæ anno ab orbe redempto millesimo quingentesimo sexagesimo mense Iunio concelebratas in lucem ederet. At postquam nulli hunc scribendi laborem susciperent, & eius rei gratia aliquandiu expectassem, coepi mecum cogitare.

gitare. Hem quid istud? nulline hæc ad posteros transmittent? hæc ne vnà cum factis interibunt? vbi tantorum hominum vtpote Regum, archiducum, ducum, Marchionum, comitum, baronum, aliorumq; nobilium gesta ad immortalitatem & perpetuam memoriam consecrati digna continentur? vbi rei militaris virtus tantopere illustratur? vbi in rebus gerendis fortissimorum militum dexteritas patet? Nam vt breuiter dicam, quicquid est in homine virtutis cum militaris tum civilis, in ludis celebrandis, equis decurrendis, & pro gloria decertando illucescit. Quare dolendum esset res tantas tamq; memorabiles obliuione hominum & taciturnitate tegi: & non tantum ob causas iam à me allatas, verum etiam propter insensissimos Christiani nominis hostes Turcas atrocissimos, qui cum audierint Germaniam se ita in armis exercere, aut illi conciliabuntur, fidem Christianam amplectentes, aut iam iam sibi finem instare certò scient. O viuinam hoc fieret non quinto quoq; vt apud Græcos, sed quater in anno, quo Teutonica iuuentus relictis poculis Venerisq; illecebris armis asuesceret, polliceri auderem crudelissimæ pestilentissimæq; Turcicæ gentis interitum adesse. Præcipuè verò hæc immortalitati consecranda putavi, quo vniuersa Germanica pubes harum lectione ad ipsam virtutem amplectendam excitaretur: & vt nostri nepotes in maiorum suorum facta intuentes quod imitarentur haberent, hoc enim præcipuum debet esse filiorum, parentum suorum facta non solum imitari, verum etiam illa ipsa illustriora ac magis celebria reddere. Quapropter, ego qui non tantum omnia videram, sed etiam magna ex parte præfueram, præcipua quæ ibi gesta sunt literis committenda putavi. Vos itaq; amici lectores rogo atq; obtestor sedulo, vt si quid notatu dignum animaduertieritis (reperietis opinor quamplurima) memoriæ tradatis. Si verò humano more quippiam erratum, veluti in dominorum titulis, nominibus, cognominibus, coloribus, armis & insignibus, æquo animo accipiatis, & me non vt Zoili solent, dente canino mordeatis, sed candidè emendetis, gratias enim vobis habiturus sum quo ad vixero. Tandem vt ad institutum propius accedam varios ludos Viennæ mense Iunio supradicto editos, quorum præcipuos

quosq; Serenissimi potentissimiq; Regis Boæmiæ &c. iussu exhibitos, in quinq; classes redegi.

Prima, Illustrissimi Clarissimiq; Principis ac D. Domini Caroli Austriæ archiducis &c. pedestre certamen ante palatium inuictissimi Imperatoris apparatus continet.

Secunda, eodem in loco equestre exhibitum, complectitur.

Tertia, citra Danubium in campo Rosshau equestre partim, partim pedestre commissum continet.

Quarta decursum in campo Marti & Veneri sacro habitum explicat.

Quinta & vltima expugnationem arcis seu verius oppiduli, in insula Danubij extructi graphicè depingit, de quibus omnibus ex ordine dicitur, vbi paucis explicaro ea, quæ à secundo Maij ad decimumtertium Iunij acta quæq; facta fuere.

Sequitur nunc, quid

ACTVM, QVIDVE EXTRV-

CTVM SIT AB ALTERO MAII ad mensis Iunij decimumtertium diem.

ANTE QVAM ludorum Gymnicorum schedæ promulgarentur, multa ad publica illa certamina ornanda, spectandaq; in ipsa Cæsa. Maiestatis arce, & ante arcem sumptuosè & splendidè extructa fuere. Primum, in arcis propugnaculo ad choreas ducendas, saltuq; decertandum area lata, ampla ac mirum in modum pulchra & accommodata fuit contignationibus, panno cœruleo cinericioq; colore infecto, varijsq; rosis auratis depicto, obductis.

Quatuordecim columnæ, quæ ferè marmor repræsentabant atq; arcem ipsam ex duabus partibus claudebant: in vertice ac in media quodammodo parte coronis aureis conspicuæ erant. Harum

rum quatuor in medio coniunctæ, circi theatrum tribus gradibus ita dispositis, vt altiores in ascensu semper crescerent efficiebant: quod Cæsa: Maiestas sibi charissimisq; liberis spectaculi loco habuit, erat enim rosis auratis, variaq; arte confectis auleis supra quam dici possit exornatum. Adhæc eius prospectus ad omnia quæ in circo Gynecæoq; agerentur accommodatissimus erat. Huic ex aduerso reliquæ decem columnæ vbi spectaculum quinq; gradibus ipsis Principibus nobilibusq; erectum fuit in cuius prima ac præcipua parte locus erat ipsis tympanistis fistulaq; canentibus, nec non cæteris id genus Musicis assignatus. In reliquis vero aræ lateribus duabus, virginibus extructa fuere sedilia, varijs aureis argenteisq; tapetis, nec non vestibus holosericis auro argento gemmisq; intextis instrata. Longitudo aræ, septuaginta fuit passuum: Latitudo in circi medio triginta, in extremis vero partibus viginti. Parietes vero obtenti erant velis picturatis, & versicoloribus texturis.

Vigesimo quarto Maij ex nauali naues producuntur, summa industria armantur, remigium suppletur, tormentis complentur, Classe sic instructa, naues ab terra in Danubium agunt.

Primum, triremem quandam Columbinam nomine vastæ ac inusitatæ magnitudinis, vtpote triginta octo remorum, quæ ex vtraq; parte transtra nouendecim habuit, singulisq; remis binos adiunctos homines, quos si ad calculum reuocemus, videbimus remiges septuaginta sex fuisse. In hac erant aliquot magni ponderis machinæ bellicæ, septendecim in prora, in carina tres, in puppe quatuor. Huius nauis mali summitas, duo vexilla ex serico depicto, lacinijs aureis argenteisq; defluentibus conspicua habuit. Velum prælatum erat & longum, vexillaq; serica candidi rubriq; coloris cum magna tum parua vndiq; defixa. Adhæc quicquid ad triremem bene instructam requiri possit, abunde continebat: multa rerum experientia edoctos naucleros, peritissimos nauaras, uaria ciborum potuumq; genera, quibus non minus onusta fuit, quam si aduersus hostem expeditio aliqua fuisset instituenda.

DEinde alias duas triremes abs terra moliebantur eiusdem ferè magnitudinis, quarum vna à Sancto Paulo Paulina nuncupabatur, altera S. Iohannis nomen habebat: ab vnoquoq; harum triremium latere remi erant octodecim. His non minus quàm maximæ illi Columbinæ, varijs belli machinis, nauclero epibatis, cibo deniq; & potu fuit prospectum.

Post has Myoparones sex (vulgus Brigantinas vocat) transtris partim duodecim, partim tredecim. In horum vnoquoq; quatuordecim parua ac magna tormenta igniuoma spectabantur, & nonnullæ id genus aliæ Bombardæ globis, pulueribus sulphureis instructæ. Hoc nauigij genus permulti celoces vocant: sunt enim naues structura militari, formaq; ad omnem vel tormentorum vel tempestatis vim egregiè sustinendam idoneæ, paulò minores onerarijs, instructæ quadratis ac triquetris velis, atq; aliquot, vt dixi remis, quo è portubus in apertum mare, ad captandos ventos hostesq; insequendos facilius esset sese prouehere, promontoria superare, huc illucq; mutatis velis sese recipere, his plerumq; vtuntur qui pyriticam exercent.

DEinde, adduxere naues oblongas, quas speculatorias Latini, vulgus fregatas vocat. Harum quæq; habuit remos decem, machinasq; flammiuomas tres ad bellum gerendum vt & superiores non tantum habiles, verum etiam ad omnia quæ quoq; in loco agerentur perlustranda, accommodatissimæ.

Inde naues rostratas quatuor (quas Nassaras armatas communi vocabulo appellant) attraxere, incomparabili tormentorum apparatu permunitas: harum, quæq; transtra habuit vtrinq; decem, totidemq; remiges, nec non trierarchum vnum. Adhæc naucleros tres, quorum quisq; ministris quinq; stipatus erat. Fuere præterea proræ vexilla tria, totidemq; puppi imposita. Latera clypeis Vngaricis (Tergas nomine) obtendebatur. Nautæ vero omnes Hussari fuere: genus quoddam militum instaurandis

randis bellis natū adeoq; aptum, vt si volare possent, non cuni terrestribus, verumetiam cum coelestibus coelum ipsum expugnaturi bella gererent hi ad praelium nauale erant instructissimi: eorum enim vnusquisq; scutum, lanceam vexillo insignem, acinacem uel gladium Turcicum & clauam ferream, ad hostem arcendum gerebat.

DEniq; è nauali in Danubium extraxere nauiculam, eodē modo quo solent Veneti epibades (quibus ad vectores traijciendos, & in vrbe animi causa deuchendos commodissimè vtuntur) adornare, extructam: auratis ac cæclatis laquearijs, picta intrinsecus puppe ac prora, contecta itidem carina umbraculo ex auro purpurae intertexta, remigibus serica tunica amictis, armorumq; decoro cultu exornatis. Cæterum vt tribus (quod aiunt) uerbis dicam, omnes supradictæ naues vexillis sericis, albo rubroq; infectis atq; trierarchis, naucleris, epibatibus nautiq; instructissimæ fuere, qui ingentem vim nautici com meatus, instrumenta naualia noui artificij, tormentorumq; omnis generis ac telorum copiam, uel maximo bello suffecturam, in naues distribuere, prospexerantq; omnibus rebus non minus, quam si iam secundo Danubio in Mahometanos facienda fuisset expeditio.

Vigesimo octauo Maij, que fuit quinta ante festum pentecostes dies, Illustrissimus serenissimq; Austriæ Archidux Carolus in presentia meorum collegarum nobilis Stephani de mourez haynault nomine, Romanorum feccialis, & nobilis Guilielmi pullenstrassen Boemiæ feccialis literas seu ludorum priorum epitomen tradidit, vnaq; mandatum, ut quamprimum Imperiale palatium vna cum collegis peterem, schedulasq; in aulæ minori porticu gynecæum spectanti, solito more promulgarem, quas cum summa obseruantia accepissem, quamprimum me comitantibus socijs, ad Illustrissimi Principis ac D. Domini Caroli Austriæ archiducis palatium quod tum temporis in nobilissimi Do: ab Eyzingen ædibus erat, contuli, vnde conscensis equis, indutisq; paludamentis feccialibus, caduceisq; albis de more manibus gestantes per vi-

ccs, fossas (locus is est, qui ab aggeribus seu fossis quondam moenibus ciuitatis nomen habet) & forum carbonarium in aulam ducti sumus, praecedentibus duodecim Tympanistis, totidemque fistulatoribus, magna virorum puerorumque sequente caterua. In aulam postquam esset peruentum porticum praescriptam ascendimus, ubi ter tympanis signo dato (vt in Regum Principumque scriptis proclamandis fieri solet) ego Cæsa: Maiestatis feccialis literas magno hominum applausu promulgauimus, quas, quo commodius priorum ludorum negocium percipere possitis, non piguit eas ordine recensere.

Literarum quæ priorum

LVDORVM SEV HOPLOMA.

chiæ argumentum continent
exemplum.

Palam est, & quottidianis exemplis luce meridiana clarius, fideles in amore ministros, pro fidei erga amantes officio indies magis ac magis durius (proh dolor) ab amasijs tractari contra omne ius & æquum. Quapropter eiusdem conditionis quatuor agonotheæ (quos vernaculo idiomate vocabulo conuenienti magis quam recepto Mantenatores vocamus) merito hanc querelam aduersus foemineum genus instituire possunt: pro beneficio enim ac gratia malefactum ac ingratum animum exhibent, quam ingratitude cum paulo altius secum perpendunt, aliter coniectare non possunt, quam omnes amatores ab amantibus duriter tractari. Quare, illud non diutius ferendum existimantes, consilium inierunt, quonam pacto istud ipsum, si non effugere, saltem aut emendare, aut suauius ab amantibus tractari possint. Habet enim aliquid acerbi, ex unius in alterius amorem migrare. In amplissima itaque corona nobilissimarum cum mulierum tum virginum conclusum est, vt huic morbo remedium adhiberetur, quemque

quemq; suas vires, suamq; in rebus gerendis dexteritatem in hoplomachia ostendendo, si vel saltem hoc pacto amantibus gratificando humanius in posterum recipi possint, designatusq; nonus Iunij dies sanctissimæ ac indiuiduæ Trinitati sacer, in quo celebrantur gymnica illa certamina, ad quæ quicumq; partem aduersam contra istos quatuor Agonothetas armata manu tueri velint, prodirent. Illi quatuor verò pollicentur ab hora præscriptæ diei duodecima ad Solis occasum omnium Athletarū (quos Auenturos barbaro vocabulo nuncupant) impetum perluros. Si fortasse plures ipso Trinitatis die in palæstram prodirent, quàm ut omnes suæ virtutis specimen queant ostendere, promittunt palæstricæ se proximi diei horis pomeridianis, eadem animi fortitudine pugilum vim depulsuros. Modus verò ac forma, qua legitime decertabitur hæc est. Quatuor Agonothetæ stabunt ex ordine expectantes, primo ter lancearum imperum, inde quinq; gladiatorum ictus, hoc modo Athletarum alter alterum iusto ordine sequetur, lanceisq; intentatis in vnum quatuor palæstritarum, impetus tres faciet. Deinde vibrantibus gladijs inuicem quinquies congregientur, quo facto discedet uterq;. Succedent Agonothetarum Athletarumq; alij, & supradicto modo decertabunt. Eadem progredientur via ad Hoplomachorum nouissimum usq;. Cæterum articuli aliquot, quos sequi debet is qui in arenam descendere velit, brauiumq; obtinere, & qui ab amante dehinc suauius humaniusq; (modo se meliori sorte dignum iudicet) accipi velit, infra scripti sequuntur.

Primo, ne quis in palæstram descendito, ni ex nobili familia natus.

Secundo, Gymnici quo ordine circum ingrediuntur, eo & decertanto.

Tertio, ne quis alijs in lucta gladijs lanceisq;, quam quæ à Brabeutis seu ludorum iudicibus acceperit, vitor.

Quarto, si quis in conferendo manus, vel corpore, uel armis, periuolum tetigerit, aut alterius corpus infra Zonam hasta gladiouè ferierit, præmium nullum inde ferro.

B Quinto

Quinto, si cui fortè de manibus excidat gladius, aut illo ipso se iuandi causa periulo siue tignis innixus fuerit, illi præmium nullum tradito.

Sexto, Si quis aduersarium, cuius arma aut inter certandum franguntur, aut fortè fortuna in terram decident, verberarit, illum nulla gloria dignum iudicato. Si vero istum ipsum in communi confictu (quem obsoleto vocabulo Folliam appellant) cōtigerit, palmam illi deferto.

Septimo, Lancearum intentatio, gladiatorumq; ictus ultra præscriptum numerum facti, nullius esse momenti iudicote.

Octauo, ne quis certamen ingrediatur aureis argenteisq; vestibus, auro uè aut argento intextis, neuè laminis aureis ornatus, vestibulq; sericis serico obductis. Vti tamen poterit laminis argenteis, vestibulq; adulteri ino auro ac argento conspicuis.

Nono, si fortassis quispiam in vno horum reus deprehensus fuerit, aut saltem minus diligenter obseruasse, iudicibus is ipse causam aperito.

Decimo, si fortè fortuna iustæ fuerint causæ, & iudicum ordinariorum sententia approbatæ, liberum relinquitò agonothetis, vnum vel plures ex luctatoribus, quoscunq; voluerint in auxilium poscere.

Nunc verò ut vnicuiq; constet quæ nam Olympionicis victoriæ palma sit deferenda, ex iisdem literis appositè brauia subnectam.

Præmia Gymnicis DISTRIBVENDA.

PRIMO, quicunq; palæstritarum aut pugilum longè ornatori cultu in circo apparuerit, nobilissimarum lectissimarumq; dominarum ac virginum iudicio (hac in parte enim Brabeute iudicium

iudicium virginibus, quæ sunt his in rebus acerrimæ iudices) relinquent, ferrum inde asportato.

Secundo, Quisquis in tribus illis supradictis hastarum insul-
tibus plures lanceas altius ornatusq; perfregerit, ille iudicum sen-
tentia hastæ brauium accipito.

Tertio, Quisquis athletarum quinq; gladiatorum ictus agilius
dexteriusue in aduersam partem direxerit, gladiatorum palma di-
gnum iudicato.

Quarto, Si quis in promiscuo palæstritarum pugilumue
certamine hasta fortius viriliusq; sese gesserit, & plures perrupe-
rit, nõ exclusis palæstritis, illi communis lanceæ coronam datote.

Quinto & ultimo, Quisquis in eodem congressu gladio
acrius, fortius maioriq; industria decertarit, gladiatorum in tumul-
tuario conflictu illi agonisma offertote.

Hiseo quo audiuitis ordine promulgatis, ego cum colle-
gis ad supradictas ædes, eadem via, eademq; psallentium turba præ-
cedente, nec non ingenti omnis generis p. omiscua multitudine
comitante redij, inde quisq; suos petijt lares.

ALtera Iunij quæ sancto spiritui dedicata fuit, inuidissimo Im-
peratore Ferdinando vespertinas preces nondum ingresso, nobi-
lissimus præclarissimusq; D. Johannes Alphonso Gastaldo, iussu
Serenissimi Maximiliani Regis Bohemæ communis patriæ pro-
tectoris clementissimi tabellas aliud decertandi genus continentes
mihi, meoq; collegæ Boemæ feciali inter quartam & quintam
tradidit ante ædes palatinas promulgandas, quas summa venerati-
one accipientes, vna cum D. Gastaldo ad ipsius domum nos con-
tulimus, vbi phaleratos equos æneatoresq; paratos reperientes ve-
ste feciali induti, ac caduceos manibus gestantes, equisq; insiden-
tes, præcedentibus duodecim tubicinibus, & frequenti hominũ
multitudine subsequente, per forum (quod à porcis nomen ve-
tus retinet) fossas & forum carbonarium, ad Palatium Impe-
riale vecti sumus, ad quod cum peruenissemus ex veteri in-
stituto ter tubis vbi esset cantatum, tabella equorum Hoplo-

B ij machiam

machiam complectens à me lecta est, & clara voce publicata. Verum quodnam fuerit literarum argumentum, posteaquam ad equorum certamen peruentum fuerit, explicabo. Literis iam promulgatis, per supradicta compita iisdem lusoribus, ducti sumus ad praedicti D. Alphonfi domicilium, vnde relictis equis, semotaq; omni turba, vterq; domum suam reperiuimus.

O Crauo Iunij, Illustrissimus Potentissimq; Dominus Dominus Albertus Bauariae Dux, vnà cum Cæsa. Maiestatis filia coniuge sua charissima sexq; alijs Illustrissimis formaq; præstantissimis Cæsaris Ferdinandi filiabus, secundo Danubio Viennam Austriae venit, nauibus mirum in modum tum fabricatis, tum ornatis depictisq; vt Bauariae domus insignia vndiq; repræsenterent. In his omnis generis Musicos, vtpote Symphonicos, tubicines, tympanistas, fistulatores, & quicquid Principe dignum excogitari possit, habebat.

Horum aduentum, Serenissimi opulentissimiq; Principes Maximilianus Boemiae Rex, & Carolus Austriae Archidux, vnà cum multorum principum & urbium Legatis in nauali præstolabantur. Cæterum non absurdum, nec ab instituto alienum esse videtur, variarum prouinciarum Legatorum nomina, qui tum temporis in Aula Imperatoria agebant, hoc loco recensere, inter quos non immerito principem locum obtinebit summi Pontificis nuncius vtpote.

Reuerendissimus in Christo pater ac D. D. Stanislaus Hosius Episcopus Varmiensis &c. Inde regū sequebantur Legati, vtpote.

Generosus Do. Claudius Ferdinandus de quiuones Comes à Luna Serenissimi catholiciq; Hispaniarū regis Philippi Legatus.

Serenissimi Potentissimiq; Regis Poloniae Sigismundi Augusti Illustrissimus ac Reuerendissimus in Christo pater ac D. Do. Iohannes Przeremsky Dei gratia Archiepiscopus Gnesnensis, ac totius regni Poloniae primas.

Clarissimus, Reuerendissimq; vir D. Martinus Cromerus V. I. Doctor, custos Wisliensis, summi templi Cracouiae & Warmiae canonicus, eiusdem Regis Poloniae Legatus.

Tertio

Tertio ac ultimo, prouinciarum ac variarum ciuitatum. Veluti inclytæ Reipub. Venetæ incomparabilis doctrinæ, ac rebus gerendis dexterrimus vir D. Dominus Iacobus Soranzo eques auratus &c.

D. Dominus Ludouicus de Cortit supremi inclytæ militiæ S. Iohannis Hierosolymitani præfecti, ac eiusdem ordinis eques &c.

Generosus & imaginibus clarus D. Do. Laurentius de Medices eques Hierosolymitanus. Illustrissimi Principis D. Do. Cosmæ de Medices Ducis Florentiæ & Senæ Legatus.

Generosus ac Illustris Comes Iulius Rangon Illustrissimi Principis ac D. D. Alphonfi Estensis Ducis Ferrariæ &c. Orator.

Generosus ac Nobilis D. Hannibal Caprianus eques auratus, Illustrissimi Principis Guilielmi Gonzagæ Ducis Mantuani ac Marchionis montisferrati Orator.

Generosus ac Nobilis Dominus Octauianus de negro, præclaræ Reipublicæ Genuensis Orator.

Aderant præterea complurium aliorum Principum Legati & Oratores, verum eorum nomina hic lubens breuitatis causa prætereo.

Adhæc præsto erant frequentissimi Duces, Principes, Marchiones, Comites, Barones, & vetustæ nobilitatis viri, cum innumera stipatorum, satellitum, ministrorumq; turba, quæ Principibus supradictis honoris virtutisq; ergo aderat. Porro cum Dux Bauriæ impetu fluminis nauale præternavigaret, è vestigio contulit se Maximilianus Bohæmiæ Rex comitantibus cæteris ad portam salariam excepturus Albertum Bauriæ Ducem, charissimasq; sorores. Qui cum ad ripam appulissent, atq; è nauibus in terram egrederentur, ab inclyto Maximiliano Bohæmiæ Rege, non solum amplexu & osculo, pro ipsorum necessitudine arctissimaq; sanguinis coniunctione, sed etiam Splendidissimo atq; Regio ornato, tanta cum humanitate & affabilitate, excipiuntur, vt quid dicam verbis exornare, vix eloqui possim.

Maximilianum subsequitur Carolus Austriae Archidux, qui itidem Palatini Rheni comitem Bauariae Ducem, sororium longe charissimum, charissimasque sorores, non minus benigne ac comiter ipso fratre amplexatus est. Tandem caeteri omnes Principes, Legati, diuersarumque prouinciarum proceres, ac vniuersus caeterus, effusa quadam animi laetitia suos excipientes, magnum vndique strepitum excitare. Hic licuisset praelaticia amorisque causa, ad suauissimos cognatorum amantiumque amplexus, videre omnes cateruatim tendere. Resonabant interim tympana, modulabantur tibiae, clangebant tubae, ac ubique exultantium voces exaudiebantur, atque omnia loca laetitia, & plausu passim complebantur. Omnibus iam paulum sedatis, Principes conscensis equis, ac Gynaecei carpentis inauratis, & Corinthio opere mirifice exculptis imposito, per rubram portam Viennam ingressi, per varios vicos variasque plateas ac compita, ad Aulam Imperialem processerunt, ubi Caesarea Maiestas vna cum Illustrissima Serenissimaque D. D. Maria Bohemiae Regina, omnis virtutis vnico exemplari, illis obuiam veniens, cupidius vlnis atque osculo suos complexa est. Primo Imperatoriae Maiestatis generum, inde dulcissimas filias, charosque nepotes ineffabili laetitia excipit. Quibus peractis, quisque sese ad sibi assignatas aedes contulit. Inuidiosissimus Imperator Ferdinandus & Maximilianus Bohemiae Rex, ad solita Aulae palatia, Bauariae Dux Albertus cum coniuge, ad nobilissimorum Comitum a Salm hospitium: Carolus Austriae Archidux in supradicti Domini ab Eyzingen domicilium: Filiae vero Caesaris in plateam, cui ab Aula nomen impositum est, ad aedes Clarissimorum Nobilissimorumque Dominorum ab Harrach, Domini Iacobi Ionae pie memoriae V. I. Doctoris, & Domini Wolfgangi Hellers, quorum Domuum parietes diruti, ex tribus vnam fecerant, hinc tabulata in Aulae hortos extructa porticum efficiebant, qua Palatium cum visum esset ingredi poterant.

Nono Iunij Bauariae Dux Imperatorisque liberi cum ipso inuidiosissimo Caesare parente amantissimo prandium sumpserunt.

Eius

Eius diei duodecima Serenissimus Do. Dominus Ferdinandus Austriae Archidux &c. magnis diurnis nocturnisque itineribus Praga profectus, celeberrima Bohemiae Metropoli, ac vetustissimo honestarum literarum emporio, Viennam omnibus de eius aduentu inscius ingressus, Palatinas aedes petijt: vbi suos longè charissimos coniunctos offendens, supra quam cuique credibile est gaudio afficiebatur, quos cum varijs de rebus vltro citroque esset alloquutus, domum nobilissimi Beglei Caesareae Maiestatis Consiliarij petijt.

Hoc ipso die iuxta ludorum literas peditum Hoplomachiam incepisse oportuisset, ni pluuia ingenti magnaque aeris tempestate impediti fuissent, Quare, omnium consilio Gymnica illa in tertium diem dilata sunt.

VNdecimo Iunij Caesarea Maiestas vnà cum Illustrissimo Bavariae Duce filijsque charissimis venatum iuit, prius tamen vnà prandium sumpsere. Peracta iam venatione ad lanceis gladijsque decerandum omnes sese in proximum diem praepararunt.

Sequitur, quo modo ET ORDINE MARTIA-

LES AVSTRIACI LVDI DVO.

decimo Iunij exhibitum sint.

DVODECIMO Iunij, qui erat pridie Corporis Christi dies Mercurio sacer, incepti sunt Austriaci Martiales ludi, vt toto terrarum orbe praclarissimi, quos nunc ex ordine recensebo, vbi pauca

vbi pauca de certamini designata area, de Agonothetis ac Brabeutis seu ludorum iudicibus, dixerō. Area in qua Viennæ Austriæ lanceis decursum est, gladijsq; certatum, fuit illa ante aulam Imperialem planicies centum quadraginta passus in longitudinem: In latitudinem centum patens, quondam ciuitatis Viennensis armamentariū, quod Cæsarea Maestas ad persimiles ludos cōmodius exercendos demoliri iussit, in cuius medio locus ad pugnam præscriptus, periuolo circumseptus arenaq; constratus erat. Latera hinc inde contabulationes ac spectacula Ducibus, Principibus, cæterisq; nobilitate ac rebus terra mariq; præclarè gestis, eruditioneq; insignibus viris præbebant. Prætercā summa elegantia extructum habebant acerrimi & iustissimi D. iudices ac feciales in dextra circi parte theatrum, ex quo omnia quæ fierent, quæq; agerentur commodissimè videre poterant: erat enim è regione designata ad decertandum palæstra. Ad dextrum huius theatri latus duo tentoria posita fuere. Agonothetis vnum, Alterum laminarijs, bractearijs, ac palæstritarum ministris.

NOMINA QVATVOR PALÆSTRITARVM.

Palæstritæ verò fuere Inclytus fortissimusq; Austriæ Archidux Carolus.

Præclaris ortus natalibus generosus D: Marcus Antonius Spinola Comes in Iarzerola &c. Regis Bohemiæ Prætorianorū custodiæ corporis satellitum præfectus.

Nobilissimus Dominus Carolus Ludouicus Baro à Zeltingen, & Domi: in Zierendorff. Catholici Hispaniarum Regis Philippi Dapifer.

Et amplissima familia natus Iohannes Panowiz à Mechawiz Cæsa: Maestatis prægustator.

NOMINA BRABEV TARVM SEV

D. IVDICVM.

Cæterum Brabeutæ, seu spectaculorum Iudices fuere, vetustæ splendideq; nobilitatis Domini. Fran-

Franciscus Comes & Baro in Thurn & Chreutz hereditarius magister domus Croaciae, Romanae Caesa. Maiestatis consiliarius, Comitatus Goritiae administrator, & Ferdinandi Archiducis Austriae primarius Aulae praefectus.

Antiqua prosapia natus Bernhardus à Manes Baro in Schwartzeneck S. Caesa. Maiestati à consilijs & cubiculis ac primarius Architriclinus, & in Adlersperg ac Karst administrator, & Imaginibus clarus Eberhardus à Freyberg Illustrissimi Bavariae Ducis Alberti &c. Marefcalcus supremus.

Sequitur, quo ordine

IPSI AGONOTHETÆ PA-

LESTRAM INGRESSI SINT ET

quibus coloribus nimirum cro-
ceo, spadiceo & albo vestes
infectae fuerint.

PRIMUM in arenam descenderunt Tympanista duo, totidemque tibicines ac laminarij, vestibusexornati: Singuli enim indumenta habere fusci coloris. Thoracem ex panno attalico dissectum, ac alba croceaque bysso per incisuras transmissa. Tibialia ex optimo panno confecta fuere. Femoralia verò ex spadiceo coloris attalico inciso, ex his dependebat album croceumque setabum. Caput tegebat spadiceo coloris pileus holosericus, exornatus croceis, spadiceis, & candidis plumis. Vaginae singulis ex spadiceo erant holoserico, caelatis bracteis ornatae. Hos excipiebant vexilliferi duo, praestantissimae nobilitatis Do. Christophorus à Liechtenstein, & D. Wilhelmus à Rogendorff. Christopho: vexillum in duas areas diuisum gestabat, quarum vna eleganti spadicea & albi coloris cruce Burgundica insignita erat, Altera ex tribus albis lineis setabi latitudinem referentibus, totidemque fuscis ordine incertis concinnata, D. Wilhelmi vexillum,

C

lum,

lum, in sex æquales partes diuisum, tribus etiam coloribus, croceo, fusco, & albo, eodem quo superius modo confectum insignere erat, Vestes varij coloris, nouo quodam artificio confectas habebant. Caligæ diptheræq; dissectæ ex holoserico spadiceo erant subductæ candido attalico Brugio. Segmenta eodem panno subducta intumescebant. Hæc extrinsecus depicta erant argenteis rosis, diptheræ fusco attalico conspicuæ laxas manicas habebant, per quarum incisiones album croceumq; setabum prominebat. Pilei, ex fusco holoserico, croceis, spadiceis & albis plumis insignes, eminebant Balthei ac vaginæ eiusdem materiæ bracteis, ac gladiatorum capulis deauratis resplendebant. Adhæc candidis ocreis ad furas usq; elatis, magnificè incedebant. Hos è vestigio sequebantur eorum armigeri supra modum vestium cultu ornati: dominorum suorum arma, galeam, venabulumq; gestantes. Dein, succedebant sedecim palestritarum armigeri, trini & trini ex ordine incedentes, amicti vt paulò antè commemorati signiferi, quorum nomina qui Illustrissimo Principi Carolo, cæterisq; palestritis inseruerint in quatuor classes diuisa subiiciemus.

NOMINA EORVM QVI ARCHIDV-

Sci Carolo præsto fuere, nimirum quatuor, scilicet:
 Summo loco nati Domini, Franciscus Lasso de Castilia Serenissimæ Bohæmiæ Reginæ primarius aulæ præfectus.

Casparus Baro in Fels & Dominus in Schenckenberg Cæsa. Ma. à consilijs, eiusdemq; prætorianæ cohortis equitum dux.

Casparus Liber Baro in Herberstain, Neiburg, & Gutten-
 Illustrissimi Archiducis Caroli &c. Primus Curie præfectus & cubicularius supremus.

Iacobus ab Athmis eidem Archiduci à cubiculis ac Archipocornus. &c.

NOMINA EORVM QVI CAROLO

W Ludouico à Zelting inseruierunt. nempe.

Olfgangus à Puechaim Dominus in Gellerstorff.

Guilielmus à Rogendorff.

Georgius Baro in Tanhausen Cæsa. Maiestatis Consiliarius bellicus & pincerna. &

Christophorus à Grætz.

Qui

QVI D. COMITI SPINOLÆ

administrabant sequuntur.

GEorgius Profskhowski à Profskhaw, Teutonicæ militiæ in Grebnickh magister, Potentiss. Regis Boæmiæ &c. Cubiculatius.

Iohannes à Petrey, Baro in Gerse, Cæsa. Maiestatis pocillator, & Primarius Oedemburgi quæstor ac præfectus.

Iohannes Alphonfus Gastaldo, Serenissimi Regis Boæmiæ &c. purpuratus. &

Georgius weltzer à Spiegelfeldt etiam Dapifer.

NOBILIS DOMINI IOHANNIS

à Pannowitz armigeri.

Volkardus ab Auersperg. Cæsa. Ma. prægustator ac Hippocomiæ præfectus.

Christophorus à Liechtenstain & Nicolspurg Dominus in Durnholtz.

Adamus à Kreigg.

Vitus Albertus à Buechaim, Dominus in Hören Dapifer hæreditarius, Austriæ sub Aniso.

SEQVITVR, QVO ORDINE, QVI

busuè vestibus induti in palestram descen-

derint Agonothetæ.

Post armigeros incedebat Illustrissi: Generosissimusq; Princeps Carolus Austriæ Archidux armis auratis cælaturaq; phrigia conspicuis. Hæc vestiebat dipthera dissecta, confecta q; ex phœniceo holoserico, per cuius incisiones arma illa splendidissima relucebant. Cristam galeæ exornabat ingens plumarum flauis, phœnicei, albiq; coloris fasciculus in tergum dependens, (quod quàm fuerit visu iucundū verbis exprimere nequeo) Habebat præterea Illustriss. Princeps, nitidissimas spadicei coloris ocreas, ad suras vsq; elatas, oblongum cuspide deaurata, laciniq; cum aureis tum argenteis dependentibus pilum Hispanicum gestabat. Gladius lateri accinctus capulo rotundo, solido iuncto ad manubrium argento auroq; erat: vaginam cū balteo ex spadiceo holoserico bullæ, fibulæ, bractæ ex puro auro cælatæ insignē reddebāt. Carolo Archiduci è vestigio succedebat nobili genere prognatus armiger, qui

lanceam cuspidē aurata, galeam Burgundico more confectā, plumisq; albis, croceis & spadiceis decoratam, ferebat, omni ex parte cæterorum armigerorum Ducis (de quibus paulò ante) habitum referens.

Post hos succedebāt reliqui tres ex ordine agonotethæ (de quibus superius mentio facta est) armis, vestibus, omnibusq; ornamentis Archiducē, Carolū &c. representantibus, quos tres pueri ipsorum arma gerentes subsequēbantur. Cæterū omnes hoc ordine palestram ingressi, sinistrum latus sequentes, ad theatrū in quo erant D. iudices fecialesq; perueniunt, à quibus summo exhibito honore sibi lanceis congregiendi gladijsq; decertandi veniam petiere: qua facile impetrata, humaniter ab ipsis Brabeutis dimissi, ad tentoria sibi designata sese receperūt. Intereā ipsi signiferi, vexilla accipientes in circi periulis defigunt, quanquam illud ipsum caduceatorum esset officium, qui signa ab ipsis vexilliferis accipientes, contignationibus imponere debuissent, ac tandem rebus omnibus peractis ipsis restituere.

Prima Classis Athletarum

QVADRAGINTA DVORVM

qui rubris induti vestibus incedebant.

Allestritis circum ingressis, cōtinuò succedebant sex Tympanistæ & tres fistulatores, rubro vestitu amicti, utpote caligis, thorace, pileo, cingulo, vagina & calceis superiorum more discissis.

Post hos procedebat Illust. & Serenissi. Princeps Ferdināus Austriæ Archidux &c. generosissimos spadicei coloris equo, ornatu regio instrato, insidens, pileus ex rubro serico confusus caput adornabat, manu baculum eiusdem coloris, ac tragulam rubedine tinctam gerebat. Prætereā frenum, antilenæ, postilenæ, cæteraq; ephippia rubri coloris auro obducta, nec nō lacineis auratis hinc inde dependentibus, supra modū exornabāt Ferdinandum Archiducem, cuius arma aurata, opere phrygio elaborata

rata

rata renidebant, gladij ac pugionis vaginæ vnà cum balteo rubri coloris holoserico rectæ spectabantur. Ferdinandum subsequabantur quinquaginta quatuor milites terni ac terni incedentes, quorum nonnulli fuere Sclopetarij, nonnulli bipennibus instructi, ex cohorte prætoria satellites, induiti rubro corporis habitu. Caput, cassis velabat rubris plumis exornata. Hos sequebantur sex Tympanistæ vt superiores amicti, quibus succedebat summo loco natus Princeps ac Dux Henricus Iunior, sacri Romani Imperij Burgravius Misniæ. Comes in Hartenstein, D. in Plaw & Geraw &c. rubrū pedestre vexillū ex setabo confectum gestans. Quo verò pacto vtrinq; fuerit depictū et deauratū vel me tacēte ex hac pictura expleta atq; perfecta, versa pagina cuius colligere nō difficile erit.

Principem Henricum subsequabatur nobilis puer, vestibus rubris excultus, aureum torquem ex collo dependentem habens, suiq; domini venabulum gestans. Postremò veniebant trini, vnus & quadraginta pugiles, omnes illustri ac claro loco nati, pedestri more armis induiti, galeas ac lanceas gerentes, vestibus summa industria elaboratis conspicui. Quorum omnia nomina propria, ac cognomina sequuntur. Nempe.

Andreas Teuffel in Entzelsdorff Ferdinand. Archi: &c. consiliarius ac Hippocomiæ præfectus.

Fridericus Ludouicus à Malowitz eiusdem Archiducis Architriclinus.

Georgius Comes & Baro in Thurn & Creutz &c.

Iulius de Riua, eiusdem Archiducis cubicularius.

Martinus Mamminger eiusdem Archiducis Architriclinus.

Nicolaus à Miltitz eiusdem Archiducis pocillator.

Wenzislaus Aulitzka eiusdem Principis dapifer.

Henricus Stainpach eiusdem Archiducis prægustator.

Iaroslauus Leibstainski Domi: à Kollenbrot.

Iohannes à Sternberg eiusdem Archiducis dapifer.

Hercules à Riua eiusdem Archiducis satrapa.

Henricus minor nati Burgravius Misniæ Comes in Hartenstein Domi. in Plaw & Geraw, &c.

Wilhelmaus Mirzkouski eiusdem Archiducis dapifer.

Georgius Iablonski à Iablaw, eiusdem Principis dapifer.

Henricus senior Burgravius Misniæ, Comes in Hartenstein
Dominus in Plaw & Geraw, &c.

Bernhardus Comes à Hardeg, Glatz & in Machlandt, hære-
ditarius Austriæ pincerna ac Stiriaë dapifer, &c.

Gindrich à Thona, eiusdem Ferdi. Archi. & c. cubicularius.

Iohannes Regensperger eiusdem Archiducis satrapa.

Ferdinandus à Luchsan, eiusdem Archiducis pincerna.

Fabianus Gewast, Illustrissimi Principis à Plawen aulicus.

Zadislaus Borin, eiusdem Principis prægustator.

Fridericus Baro à Castello Barco, et Agrest ei. Ar. pocillator

Christophorus à Swamberg, eiusdem Principis satrapa.

Guilielmus ab Oppersdorff, Baro in Aich.

Iohannes Posadowski, eiusdem Archiducis purpuratus.

Iohannes Ambrosius Baro à Thurn, eiusdem Arch. satrapa.

Iohannes Albertus Do. ab Eylemburg, eius. Arch. aulicus.

Petrus Berckha eiusdem Principis purpuratus.

Hieronymus Rôsch, itidem eiusdem Principis satrapa.

Henricus Comes à Guttenstein, eiusdem Principis satrapa.

Fridericus à Tschirnhaus, itidem eiusdem Principis aulicus.

Maximilianus à Khnoblsdorff, itidem Archidu. aulicus.

Petrus Wieschin, eiusdem Ferdi: satrapa.

Casparus à Panowitz in Mechawitz, eiusdem Archi. dapifer.

Bernhardus à Miltitz, eiusdem Archi. purpuratus.

Fridericus Dominus in Kytlitz, eiusdem Archid. pincerna.

Petrus Kapler, eiusdem Archiducis aulicus.

N. Hafs.

Albertus Pass.

Sigismundus Warlich. &

Theodoricus à Techwitz, eiusdem Archi. dapifer.

Hi omnes vnà cum subsequenti-
bus agonistis, magna ac illu-
stri pompa optimoq; ordine circum ingressi, semel ac iterum pale-
stram obambularunt, & tandem more maiorum, exhibito iudici-
bus summo honore, pugnandi cum aduersarijs facultatem roga-
uere, qua facilè impetrata, ex ordine decertare cœperunt, quemad-
modum ybi omnes in aream descenderint fusius exponemus.

Altera

Altera Classis, sex

ATHLETARVM AL.

BO ET ROSEO COLO-

re ingredientium.

DEINDE in arcam descendebant Tympanistæ quatuor & fistulatores duo, amicti albi & rosei coloris attalico, caligis, thoracibus, Diptherisq; ac galeris eadem ex materia confectis. Caligæ transmissæ fuere serabo roseo, ac fascijs crurulis eiusdem coloris, ornatae. Amicula quoq; fascijs roseis per transversum appensis, vnà cum pileis insignita fuere, quibus etiam imponebantur eiusdem coloris plumæ. Zonæ & vaginæ itidem eundem colorem referebant. Post hos, prodibat pentecontarchus nobili genere natus Rodolphus de Heuia Do. in Orenigno, indurus albo plumarum manipulo insignis. Manu ferebat pilum Hispanicum roseo colore infectum, cui succedebat nobilis puer eadem planè ratione amictus, domini sui scutum ac cassidem portans. His proximi erant quinquaginta sclopetarij, trini & trini incedentes, qui & ipsi roseo & candido habitu velabantur. Ab his duo Tympanistæ, totidemq; fistulatores, vti præcedentes lufores amicti, ingrediebantur. Hos excepiebant tres titulis & maiorum imaginibus clarissimi Athletarum ministri. Casparus Comes in Ladron Serenissimi Bohæmiæ Regis Architriclinus. Iulius Comes à Salm Cæsa. Maieftatis propinator. Ludouicus Vngnad Baro in Sonneckh, prædicti Bohæmiæ Regis &c. cubicularius, bysso, serico argenteoq; habitu velati: Caligæ enim confectæ erant ex tela argentea serico purpureo intertexto, Thoraces ex rubro atalico lacinijs ac fimbrijs argenteis obducti quos diptheræ coriaceæ candidi coloris, artificiosè dissectæ, tegebant. Pilei puniceï coloris, plumis albis & purpureis ornati erant. Diptheram fascia crurulis ex rubro serabo confecta ambiabat. Scipiones itidem isdè coloribus tinctos manibus gerebāt Hos subsequabantur Athletæ.
Do.

Do. Ludouicus Begil de Quinones Potentissimi Hispaniarum Regis Legati filius, armis nitidissimis indutus.

Eckius Comes à Salm inuictissimo Impera. Ferdin. à cubiculis ac Iaurini præfectus.

Adamus Baro à Dietrichstain Serenissi. Bohæmiæ Reginae archippocomus.

Claudius Triuultius Comes in Meltz Regis Maximiliani prægustator.

Don. Martinus Niña de Cuna, &

Gabriel Strein Dominus in Swartzenaw, Cæsa: Maiestatis pocillator, induti vt superius descripti armigeri. Erant insuper cataphracti, ac semicinctijs ex tela argentea serico purpureo intextis ornati. Casides decorabant pulcherrimi plumarum fasciculi: Lanceæ verò, quas gestabant ex serico candido & puniceo in medio obducebantur, zonæ itidem ac vaginæ eodem colore resplendebant.

Tertia Classis XVII.

FUIT AGONISTARVM, QVI

CROCEO ALBO ET NIGRO

amictu in palestram descendunt.

OST hos in circum venerunt, Tympanistæ quatuor, & Tibicines duo, ex albo, croceo, & nigro attalico tunicis caligisq; confectis, eiusdem erant coloris pilei, plumæ, cingula ac vaginæ. Hos sequebantur plus minus triginta armigeri eiusdem planè coloris vestibus ac ornamentis operi baculos gestantes triplici colore depictos. Armigeros excipiebant XVII. Athletæ omnes cataphracti, arma vestiebat epheltris supradictis coloribus infecta, lanceas, ac ex pileis dependentes plumas dictos iam aliquoties colores referentes habebant, quæ omnia incredi-

D

bili

bili quadam voluptate spectatores afficiebant. Horum nomina ex ordine subijciam.

Sebastianus à windischs Gratz, Baro in Waldenstein & Thal.

Pancratius à windischs Gratz Baro in Waldenstein & Thal.

Philippus Preiner Baro in Stubing, Fladnitz & Rabenstein, S. Cæsa: Maiestatis &c. prægustator.

Achatius Baro in Herbenstein, Neyperg & Guetenhag &c.

Guilielmus Gratswein à weyer eques auratus.

Seruatius à Theuffenbach in Mayerhofen.

Ernestus à Franck.

Otto à Ratmansdorff in Stumberg.

Michael Rindsmaul à Fraunhaim.

Christophorus Remprecht weltzer in Spiegelfeldt.

Ioachimus à Trautmansdorff in Trautenberg.

Rupertus Glenitzer à Leyster.

Bernhardus Stadler à Stadl.

Guilielmus à Glaispach.

Ferdinandus Rindschaidt à Fridtperg.

Matthæus Schränckel.

Classis quarta, croceo

CANDIDO ET CONCHILIO

LIO COLORIBVS EXCVLTA, octo certatores habebat.

DEINDE in agona descendebant Tympanistæ duo, induti hoc modo: Caligæ erant puniceæ dissectæ, per quarum incisuras candidum attalicum dependebat. Segmenta croceo serico insuto, nec nō rosis stellisq; argenteis acu pictis spectabatur. Thoraces

Thoraces diptheris operiebantur, eodem penè ornatu conspicuis. Habebant præterea galeros tricuspides, limbis seu lacinijs argenteis puniceisq; rosis, plumis candidis, croceis, ac purpureis insignes.

Post hos ingrediebantur armigeri, eodem modo ac ratione vt præcedentes Tympanistæ vestiti, præterquam quòd vestes sericas ac holosericas baculosq; tribus supradictis coloribus insignitos haberent. Eorum verò nomina ordine quoad fieri possit apposite referam.

Johannes Rueber Centurio eques auratus, ac Dominus in Puchsendorff & Sunnenburg. &c.

Casparus Melchior Romer, Illustrissimi Archiducis Austriae Caroli prægustator.

Balthasar Christophorus Tumrader, eiusdem Archiducis dapifer.

Georgius Sigefridus à Kolnitsch in Prugschleinitz Serenissimi Bohæmiæ Regis &c. purpuratus.

Ferdinandus Starckh, prætorianus custodiæ corporis eques. Melchior à Welszberg.

Thomas ab Hudriom, Roma: Cæsa: Maiestatis satelles. Ernestus à Pranckh.

Hos excipiebant Agonistæ cataphraeti, quorum cassides manipulis plumarum diuersi coloris condecorabantur, loricas tangebant diptheræ dissectæ, per quarum incisuras arma nitida resplendebant, gladijs ac pugionibus supra modum exornatis accincti, lanceas prælongas, trini priores ac posteriores, medij verò bini, gradu militari incedebant. Pugiles fuere amplissima familia nati.

Jacobus Zäch, Illustrissimi Ar. Caroli &c. cubicularius.

Georgius à Collaus watzler nomine, eidem Archi: à cubiculis

Henricus à Brandeys in Leonburg eius. Archi. prægustator

Gabriel Kolnitschs à Pruckschleinitz eius. Ar. prægustator

Iosephus à Reunach, eiusdem Archiducis Caroli pocillator

Carolus à Serend ein, eiusdem Archiducis dapifer.

Daniel Khuen ab Auer, eiusdem Archiducis dapifer.

Antonius Iacobus à Thun, eiusdem Archiducis purpuratus.

Quinta Classis, albis in.

DVTA VESTIBVS, NO.

VENEDECIM GYMNICOS

continuit.

QUARTA caterua circum vbi esset ingressa, prodiere tympanistæ sex & duo tibicines, amicti caligis albis ex lana confectis, candido setabo per incisuras relucente. Thoraces ex bysso, exomides verò ex corio confutæ fuerant, ac vnà cū galeris & trinis plumis candidi coloris: Cæterum, vt breuiter dicam, omnes quotquot in hac classe extiterunt, à vertice capitis, vsq; ad imos pedes candido vestitu amicti erāt. Deinde decoro ordine euntes Athletarū armigeri, caligis, thoracibus ex albo setabo confectis, ac attalico subductis, nec non diptheris holosericis dissectis, atq; pileis holosericis, tribus diuersis candidi coloris plumis renitentibus velati sequebantur, manibus gestantes candidos scipiones. Ex quorum grege habuit amplissima familia natus heros; **PETRVS A ROSENBERG** sequentes.

Iohannem Spannoski à Liffa.

Paulum Powinski à Pufitz.

Christophorum à Rappach & quosdam alios, quorum nomina vt esset prolixum, ità & fastidiosum referre.

Pone sequebantur titulis & imaginibus clari Agonistæ, armis partim deauratis, partim niue candidioribus exculti, Loricæ velabant saga holoserica, ac eiusdē panni caligæ crura ambiebant, ocreæ candidæ ad suras vsq; elatæ, galeæ candidis plumis insignes erant, prætereà lanceæ in media parte candido holoserico obductæ ipsos athletas exornabant. Horum verò nomina subscripsi.

Generosus Wolfgangus Comes ab Eberstain ac Dominus in Weingarten.

Generosus Petrus à Rosenberg Regis Bohæ &c. satrapa.

Generosus Alexius Turscho à Betlensdorff, Baro in Boenitz Regis Maximiliani &c. dynasta.

Christophorus

Christophorus Zwickhl, Regis Bohæmiæ &c. panthirus.
 Iohannes à Kreig, Regis Bohæmiæ &c. pincerna.
 Bernardus weltser à Spiegelfeldt, eidem Regi à poculis.
 Andreas à Puechaim supremus & hæreditarius Austriae da-
 dapifer, eiusdemq; Bohæmiæ Regis &c. pocillator.
 Adamus Hochemwarter, eiusdem Regis prægustator.
 Wolfgangus à Stubenberg eiusdem Regis prægustator.
 Wolfgangus walasch Baro in Sonneckh.
 Iohannes Geraltowski à Gerstorff.
 Iohannes Kheuenhuller
 Wenzeslaus à Dona.
 Iohannes à wartenburg.
 Henricus à Schleinitz.
 Iohannes Henricus Schenckh à Schenckenstain.
 Ferdinandus Rueber Dominus in Puchsendorff &c.
 Hi octo superius nominati Potentissimi Bohemice Regis &c.
 sunt dapiferi.
 Iohannes Schmedzanski iunior.
 Gunterus à Bynaw Regis Bohæmiæ &c. sarrapa.

Sexta Classis, vnius erat

PVGILIS, INDVTI CAN.

dido amictu ac purpureo.

DEINCEPS in arenam descendebant tympanistæ quatuor & fistulatores duo, induti caligis atq; thoracibus ex setabo Brugensi confectis, per obliquum ex humeris fascia, serico albo & purpureo distincta dependebat. Caput pileus candidus, cui albi & purpurei coloris affixæ erant plumæ, velabat. Baltei, pugiones, gladij, vaginæ, candidum colorem referebant. Quos ponè subsequebatur inusitatae magnitudinis Italus, Serenissimi Bohæmiæ Regis &c. Satelles, cui nomen Bartholomeo Bono, patria verò Riua Tridentina ad Benacū sita est,

D iij

huius

huius proceritatem hic adpicta, si duodecies numeretur, atq; extendatur subministrabit linea. Incessu hic atq; amictu syluestrem hominem referens, & manibus pinum extractam vnà cum radicibus, vlnas quinq; in altitudinem parentem, gestans: qui cum tres aut quatuor gradus fecisset, tanta voce vt vel ipsum Stentora (cuius tantus erat vocis sonitus, quantus aliorū quinquaginta) vincere potuisset, exclamabat. Procul hinc procul hinc face site, locum date. Ego, ego sum Gygas terræ filius. Interim dum hæc proferret, magna vi ac impetu quatiebat arborem, adeo vt territa plebs, vtrò locum ingredienti concederet, nec opus esset flagriferis ad summouendam turbam & cohibendas seditiones. Proximi huic erant tympanistæ quatuor & duo tubicines, candido amictu obuoluti, quos sequebantur quinq; Agonistarum administri, amplissimo loco nati, candido holoserico ac attalico, à planta ad verticem vsq; amicti.

Dominus Franciscus Lasso de Castillia, supremus Regis Bohæmiæ &c. Familiæ magister.

Vratislaus Dominus à Pernstain in Dobischaw, aurei velleris eques, & Regi Maximiliano à cubiculis, ac consilijs.

Petrus Comes ab Archo, eiusdem Regis purpuratus.

Bartholdus Baro in Leip, tribunus celerum quem vulgo Marischalcum vocamus.

Adamus à Schmeckhowitz Regis Bohæmiæ &c. cōsiliarius, ac eidem à cubiculis.

Post hos incedebat Serenissimi Bohæ: Regis &c. charissimus ac optimæ spei filius, agens annum septimum, Ernestus Austriæ Archidux, holoserico ac attalico candidissimo exornatus, pilum oblongum humeris gestans. Post Ernestum procedebat auro argentoq; refulgens, eiusdem Potentis. Regis &c. generosissimus, ac summæ indolis filius, Austriæ Archidux Rodolphus, octauo ætatis suæ anno, armis nitidissimis, auratis, ac opere corinthio supra modum artificiosè cælatis indutus, quorum galeã plumę candidę in tergum dependentes, gladios, pugiones, balteos, cæteraq; ornamenta niuei coloris amictus condecorabat. Loricam vestiebat ephestris argentea, summa quadam arte ac industria elaborata.

Hunc

Hunc Illustrissimum Principem Rodolphum comitabantur aliquot purpurati. Hi omnes optimo ordine circum ingrediebantur, in quo semel ac iterum obambulantes, tandem decertandi potestatem ab ipsis iudicibus petiere, (prius tanmen ipso conuentu celeberrimorum virorum summo omnium applausu salutato) qua impetrata, sese ad Austriæ Archiducem Carolum vnum ex quatuor agonothesis contulere, quo cum Illustrissimus Archidux Rodolphus duas lanceas magna animi dexteritate confregit, & quinque gladiatorum ictus incredibile est quàm feliciter perfecit. Quibus peractis, eodem quo ingressus erat ordine, præcedentibus lutoribus, gygante, ac fratre Ernesto longè charissimo, sequentibusque purpuratis regiam repetijt.

Septima Classis, niueo

ET COERVLEO AMICTA

SEPTEM HABVIT PVGILES.

ARCHIDVCE Rodolpho palæstram egresso in circum descenderunt tres tympanistæ, vnà cum tybicine, quorum caligæ ex coeruleo panno confectæ, setabo candido subductæ ornabantur, thoraces ex panno, qui ab Atrebato belgiæ ciuitate nomen habet constabant, coeruleo setabo vndique prominente, his succedebant armigeri illustri loco nati.

Andreas Kielman, Cæsa: Maiestatis &c. hospitiarum primarius designator.

Christophorus Postowitz, Cæsa: Maiestatis &c. satrapa.

Wenzeslaus Schier Cæsa: Maiestatis &c. Argyrophilacius.

Iohannes Liechtenstain minor natu Baro in Herbenstain, Neuburg & Guetenhag.

Iohannes à Peelhaim.

Christophorus Neuhauer Cæsa: Maiestatis &c. satelles &

Iohannes fieringer.

Tibialis

Tibialijs lanceis cœrulei coloris candido setabo subductis, thoracibus attalicis candido cœruleoq; setabo distinctis, atq; Galeris quatuor panni partibus, duabus albis & cœruleis alternatim consutis, affixisq; plumis eiusdem coloris, induti procedebant, scipiones etiam supradictis coloribus infectos gestantes. Post hos veniebant præclaro stemmare nati agonistæ.

Franciscus Kewenhuller in Aichelberg, Roma. Cæsa. Maiestatis dapifer.

Theodoricus Baro in Herbenstain Neuberg & Guetenhag. Adamus à Neydegg, Roma: Cæsa: Maiestatis dapifer.

Wolfgangus Ierger à Tolleto & Kreuzspach, Regis Bohæ: satrapa.

Iohannes Fridericus à Landegkh Regis Bohæ: purpuratus.

Iacobus Raminger, itidem eiusdem Regis aulicus.

Fuere hi verò omnes induti armis resplendentibus, ac galeris varijs plumarum fasciculis ornatis. Cataphractos velabant saga partim cœrulea, partim candida, lanceas crocei ac candidi coloris lacinijs atq; velamine insignes, portabant.

Octava Classis fuit qua

TVOR AGONISTARVM

QVI VESTIBVS CROCEIS AC
candidis incedebant.

DEINDE in agona descendebant Tympanistæ duo, & fistulator vnus, caligis lanceis, attalico crocei coloris subductis, quarum secturæ passim erant argenteis limbis, ac rosis argenteis acupicis, hinc inde insertis, exornatæ. Interiores vestes vnà cum capitum tegminibus, plumis croceis ac candidis impositis, ex panno Atrebatico iisdem coloribus infecto, constabant. Hos sequebantur octo nobiles viri armigeri.

Georgius Comes à Nagerol, Ro: Cæsa: Maiestatis dapifer.
Franciscus

Franciscus Rewai, eiusdem Cæsa: Maiestatis &c. satrapa.

Iohannes Rewai, Regis Bohæmiæ &c. aulicus.

Gabriel Strein Dominus in Schwartzzenaw.

Casparus ab Herbenstain Liber Baro. &c.

Sigismundus à Puechaim Baro in Rabs & Krumpach hæreditarius dapifer Austriæ sub Aniso, Itidem & Sacræ Cæsareæ Maiestatis &c. dapifer.

Wolfgangus Pofsch
Albertus Pofsch

ambo Regis Bohæmiæ &c. aulici.

Ex horum femoralibus croceum attalicum propendebat. Thoraces confectos ex eiusdem coloris attalico cooperiebant diphtheræ consutæ ex corio, quod à Beticæ Hispaniæ ciuitate Corduba nomen habet. Ex humeris gestabant fascias croceas rei militaris insignes, capitibus impositi erant galeri crocei, candidis ac flauis plumis insignes, manibusq; baculos candidos præferebant. Hos sequebantur titulis ac imaginibus clari Domini pugiles.

Iohannes ab Heussenstain, Cæ: Maiestatis &c. cubicularius.

Jacobus Khuen, Roma: Cæsa: Maiestatis &c. prægustator.

Rodulphus Khuen Regis Bohæmiæ &c. cubicularius.

Petrus Keglwitsch à Busin, Romanæ Cæsareæ Maiestatis &c. dapifer amicti femoralibus holosericis, ac supra, tunicis attalics croceo infectis, incisisq; quo splendida arma commodius relucere. Segmenta argenteis funiculis obducta erant, ac varijs argenteis rosis passim adornata, Cassides præterea eiusdem coloris plumarum fasciculis insignes erant, zonæ itidem gladiatorum, ac pugionum vaginæ croceo infectæ, laminis argenteis, capuloq; argenteo conspicuæ, Adhæc, habebant ocreis candidis obuinctas suras, omniaq; adeo erant splendide adaptata, ut omnes summa admiratione mouerentur.

E NONA

PRIMVS

Nona Classis, spadiceo

ALBO ET CROCEO IN-

DVTA HABITV VNVM CON-
tinuit pugilem.

HIS proximè Nona Classis iungebatur, quæ tympanistas quatuor ac duos tubicines, eo quo sequitur corporis cultu indutos habuit: caligas ex panno spadiceo confectas gerebant, hæ dissectæ erant: sectiones verò ab utroque latere albo & croceo setabo fimbriatæ, ac transmissæ serico candido ac spadiceo, Thoraces ex Atrebatensi panno spadicei coloris constabant: extremæ verò oræ serico albo & croceo relucebant, zonæ, gladij, pugiones, vaginæ spadiceo colore insignes, capitum tegmina tribus coloribus variata: his plumæ erant affixæ, quæ supradictos tres colores referebant. Sequebantur Generosi ac Strenui Domini armigeri.

Georgius Profskhowski à Profskhaw, militiæ Germanicæ in Grebnickh Magister, Serenissimi Bohæmiæ Regis &c. cubicularius.

Christophorus Sigismundus Romer à Maratsch familiæ Domino: teutonicorum Magister in Melberg. &

Christophorus de Tassis aulicus, primarius cursorum, qui aulica munera subeunt, præfectus.

Corporis eorum cultus talis erat. Inprimis caligas ferebant spadicei coloris, femoralia ex panno argenteo constabant, cui floreseiusdem coloris intertexti visebantur, subducta tamen croceo setabo, limbis argenteis mira arte elaboratis: Tibialia ex serico spadiceo confecta erant, vnà cum thoracibus ex attalico croceo confectis quos funiculi spadicei coloris assuti mirum in modum adornabant.

adornabant. Pileos ex attalico contextu croceos gerebant, insutis loris, fusco & albo setabo micantibus, in fronte tegminum reflexus quidam & inuersio albis ac spadiceis lymbis relucens erat. Ab utraq; verò parte alæ candidæ ex Ardeæ plumis, & id genus compluribus alijs tricoloribus, summa elegantiā concinnatis, dependebant, zonæ ac vaginæ ex holoserico albo renitebant. Capulus præterea, & crux ensis pertransuersum inducta, vnà cum cæteris ornamentis gladij scitè inaurata refulgebant.

HOs sequebatur & genere & virtute Nobilis Dom. Ladislaus Poppel Dominus in Leckhowitz, Cæsa: Maiestatis &c. cubicularius, eodem ferè corporis cultu incedens, quo superiores vsos narraui: Cataphractus namq; armis mira arte cælatis induebatur. Hæc splendidum mediæ vestis genus, à zona vsq; ad poplites demissæ, ex holoserico spadiceo tegebat, transmissio crocci albiq; coloris setabo, cingulum ex attalico contextu fusco conspiciebatur, è quo dependebat ensis, vagina holoserica eiusdem coloris reclusa. Capulus, crux, suprâ quàm dici potest admirabili industria inaurata visebatur. Galeam eximius plumarum manipulus, iisdem coloribus distinctus, exornabat: eo tamen modo, vt pro cono in vertice cristæ, manica virginea emineret, ex holoserico ingeniosissimè loris seu funiculis aureis & argenteis vndiq; infextis, ac medio discissis consuta. E sectionibus verò croceum & album attalicum visu equidem pulcherrimum propendebat. Pugilem prænominatum, armiger sequebatur puer, eodem vestium genere, quo & tympanistæ excultus, qui nonnulla arma ad Dominum pertinentia, præterea & casidem gerebat. Aderant præterea & alij tres viri Nobili genere nati huic Heroi eodem modo induti, quo & tympanistæ.

E ij

DECIMA

Decima Classis, vnius

ERAT PUGILIS CROCEO ET

COERVLEO VESTITV AMICTV

VO verò omnes intelligant, qua ratione hæc classis circum ingressa sit, inprimis earum quæ subsequuntur diligens habenda est ratio.

Cum militari gloria excellens Heros intellexisset summariam sententiam literarum, certaminis nomine euulgararū, nimirū quòd singulis propemodū diebus re ipsa experiamur, ac luce meridiana etiā clarius constet, quamplurimos fideles clientes, pro ingentibus & varijs beneficijs nihil aliud recipere à suis amātibus, nisi maleuolentiam, ac summam ingratitude, vnā cum obstinato animo. Has sibi reddi in amore vices. Quam obrem, hic & corporis & animi dotibus verè nobilis, è remotis huc veniens regionibus, id ipsum secum paulò altius perpendit, & indignè fert in his Hoplomachix literis, adeò fœmineum genus contemni: Quasi verò mulieres nullæ inuenirentur, quæ fideles & gratas se ergà suos amantes exhibuerint: præsertim cum suæ amanti semper, & constans ergà se durauerit animus. Quod cum ità se habeat, nihilominus intelligit (quod ex literarum promulgatione liquido constat) quatuor palestritas esse, qui id ferro contra pugiles asserere conantur. Quapropter suo instinctu, hisq; à me allatis causis adductus, sese in longinquas regiones ad Deam quandam contulit, ipsiq; negocium omne exponens, his conditionibus pactus est: Si me (inquit) ad illum tractum, vbi lanceis, gladijsq; amantium causa decertabitur, absq; vllò corporis incommodo tua arte perduxeris, habebis me deuinctissimum semper mancipium: Quandoquidem ferre non possum muliebri sexui tantam ingratitude notam inuri, quam longè secus esse hac mea dextra cum agonothetis pugnando comprobabo, mulieresq; omnes ergà amatores bencuolo ac candido esse animo ostendam. Condiciones oblatas lubenti animo accepit, seq; equitem ad locum

locum iam dictum deducturam pollicetur. Paratis itaq; omnibus ad profectiōem necessarijs, hoc quo sequitur modo iter ingressa, insignem pietate heroa in palæstram deduxit. Præcedebant duo tympanistæ, toridemq; fistulatores, amicti flauis ex attalico panno caligis ac thoracibus, cœruleo serabo dependente exornatis. Thoraces manicis incis, ac cœruleo serabo subductis insignes erant. Galeri consuti ex croceo cœruleoq; attalico, iisdemq; coloribus plumas infectas habebant. Vaginæ ac baltei croceum colorem imitabantur. Hos sequebantur nobilissimi clarissimiq; viri Do. armigeri nimirum.

Erasmus à Puechaim Baro in Rabfs & Krumpach hæreditarius Austriæ pincerna citrà Anisum.

Wolfgangus Dominus à Liechtenstain & Nicolspurg in Willerstorff.

Christophorus Knorr Bohæmiæ Regis &c. aulicus.

Didacus Dasseuas Hispanus, Regis Bohæmiæ &c. purpuratus &

Tarquinius supradicti Do. à Liechtenstain Æconomus & præfectus in Nicolspurg.

Hi omnes vestiti erant croceo holoserico, femoralia vnà cum tunicis subducta erant cœruleo attalico, ac incisa, quo cōmodius subductitius ille pannus elucesceret. Torquibus etiam aureis, pileisq; galearum instar, veterum Romanorum more confectis, ac croceo holoserico obductis, incedebant. Manibus verò gestabant arundines eiusdem coloris. His succedebat puer eodem quo armigeri indurus modo, manibus ferens hastam & cassidem.

VLtimo veniebat Dea captiuum adducens equitem, Generosissimū præstantissimūq; Ernestū, Comitem ab Ortenburg, Baronē in Freyestain & Carlspach, D. in Heticourt Lile, &c. carceri inclusum, quem hoc quo sequitur modo confectum ipsa Dea candida catena trahebat. Carcer verò domūcula erat duodecim passus longa, alta verò nouem, obuelata lino montē seu potius rupē representans, ramis arboribusq; artificiosè obsita. In hac sedebat Illustris Comes auariū omnis generis auibus refertū penes se habens, atq;

Muscos, qui nihil aliud quàm dulces suauesq; voces quamdiu Comes in carcere detinebatur, edebant. Carcer verò tanto artificio erat confectus, vt animaduertere potuerint nulli, quoniam pacto ab ædibus ipsius Comitum in palestram peruenerit: præcedebant enim nulli qui eum traherent aut protruderent, sed sua spontè procedere videbatur. Dea amicta erat tunica crocei coloris affabre facta, ornataq; vndiq; paruis plumis coerulei croceiq; coloris. In capite gestabat acuminatum tegmen, ex panno aureo contextum. Tegmen hoc veterum Francorum galeros representabat, similitumq; erat ijs quibus depingi solent Sybillæ. In vertice pilei multa arte confectus erat preciosus nodus, ex quo in tergum dependebant lacinie aliquot sericæ auro gemmisq; conspicuæ, manibus literas quasdam portans, quas postquàm in circumnobilem equitem inroduxisset, iudicibus legendas tradidit, eas hic recensere non grauabor.

Sequuntur literæ Isabelæ

LÆ CARTAGINENSIS.

Dostquàm amplissimo loco nati Strenui æquiq; Iudices, heroes aliquot non rectè ac pro merito negocium perpendentes, indicta causa ita temerè inceperint in nos honestas, fideles, ac humiles virgines, apertè libellos aliquot famosos, ad imminuendam existimationem virginum, amores erga fideles amantes ostendendo fictos, ac contemnendo fidelem nostrum ergà eodem animum, in publicum edidere, & antè Inuictissimi Imperatoris aulam, vbi tanta est honestarum virginū copia, illos ipsos affixere. Verum nec illum ipsum, præclaris illis scilicet, sat fuit, sed etiam quouis terrarum misere: Qui cum ad nostras manus peruenissent, indignum illud equitibus institutum, non tantum meâ causa quàm cæterarum honestissimarum virginum supramodum dolui, commotaq; sum illos ipsos equites accedere, quorum ego importuni-

importunitatem atq; audaciam, hoc meo equite facile contundam
 Rebus itaq; omnibus ad profectiōem cōparatis iter ingressa sum,
 ac tandem fauente summo numine incolumis ad locum, vbi pro
 honestarum virginum virtute, in vtranq; partem decertabitur,
 perueni vnà cum meo vnice charo equite, qui cataphractus in ru-
 pe ista, quæ ante nos est, detinetur, cui per omne vitæ tempus ab
 amante sua omnia humanitatis officia exhibita sunt, & cuius con-
 stantissimum amorem in hunc vsq; diem varijs rerum argumen-
 tis expertus est. Quapropter semetipsum cum agonotheis istis,
 nescio quid contra mulierum gregem asserentibus, pro meo ho-
 nore, cæterarumq; virginum, quæ maxima cum fide ac summo
 cum amore amantes suos profecturæ semper fuere, concertatu-
 rum pollicetur, nosq; honestissimas virgines defensurum, osten-
 surumq; dextera sua Agonotheis istis, petulanter ac improbè in
 foemineum sexum supradicta excogitasse. Vos itaq; ò incorrup-
 tissimi Iudices (vos enim postquam ex longinquis regionibus huc
 appulerim, huius negocij Iudices cognoui) mei optimi equitis
 nomine rogo atq; obtestor, concedatis eum ipsum in hoc carcere
 inclusum egredi, ac in arenam descendere, quo contra istos equi-
 tes asserat, fideles ac optimo animo affectas esse omnes virgines
 ergà suos amantes. Adhæc à vobis peto, vt pro vestra æquanimi-
 tate illi tutum sit, æquo & pari cum alijs iure decertare, pro fide
 atq; integritate honestissimarum virginum. Quod si (vt
 non dubito) à vobis impetrauero in magna certè beneficij in me
 collati parte ponam. In calce scriptum erat ad nutum & obsequia
 quæq; vobis præstanda. Paratissima Isabella Charthaginensis.

Perfecta

Perfecta supplicatione, Domini Iudices ipsi ad votum omnia concessere, quare sese ex templo recepit ad specū illumq; scipione argenteo tetigit, quo facto carcere sese vndiq; vltro diduxit, auesq; quæ ibi detinebantur auolauere, quarum bona pars circumstantibus præda fuit. Postremò pius ille captiuus eques, liberè dissolutis omnibus vinculis in medium cataphractus profilijt, cassidem ingens preciosissimarum plumarum fasciculus exornabat, hanc præterea in vertice anguis ex coeruleo attalico summa arte compactus, ac ad viuum expressus, vertigine eleganti, caput nunc huc, nunc illuc sibilanti persimilis volutans, exornabat, hoc modo instructus insignis ille pietate eques ordinem decertandi expectaturus, progreditur.

Classis Vndecima & vl

TIMA, QVÆ ALBIS ET PVR-

RVREIS VESTIBVS INDVTA,
curriculum ingrediebatur.

VLTIMO curriculum ingrediebantur sex tympanistæ & duo fistulatores, caligis ac thoracibus purpureis, ex attalico confectis induti, subductis ex candido attalico omnibus, pilei ac plumæ eundem in modum bicolores erant. Hos subsequiebantur iam iam nominandi armigeri, nimirum.

Christophorus Teuffel. &c.

Iohannes Funffkircher à Stainneprun in Valchenstain, Ro: Cæsareæ Maiestati &c. à consilij.

Christophorus Khuennackh Baro.

Iohannes à Rotthate præfectus Ro. Cæsa: Maiestatis &c. in arce Scharres.

Wenzeslaus Sonneckh à wangesenitz, & quidam Polonus nobili genere ortus cognomento Pollatskho.

Hi

Hi omnes terni ac terni æquato ordine curriculum ingrediebantur, caligis ac thoracibus attalicis purpureis, partim serico, partim argenteo subductis. Secturas ab vtraque parte, argenteæ lacinia ambiabant, thoraces, diptheræ scortæ, eleganter dissectæ tegebant, crura ocreis candidissimis incingebantur, sinistro ex pede vnicuique fascia crurulis, argenteis fimbrijs affabre exornata, dependebat, manibus scipiones, iisdem coloribus depictos, gestabant. Hos excipiebant tres pugiles, nempe,

Sigefridus Preiner, Liber Baro in Stubing, Fladnitz & Rabenstein, Cæsareæ Maiestatis &c. prægustator.

Johannes à welsperg, Cæsareæ Maiestatis &c. dapifer.

Johannes Kynski, itidem Cæsareæ Maiestatis &c. dapifer.

HI tres cataphraeti, decoro quondam ordine ac viriliter, succinctorijs ex purpureo holoserico confectis, ac setabo partim argenteo, partim serico intexto subdictis, exculci circum ingrediebantur. Præterea caligæ ex holoserico cœchilio, eodẽ Serabi genere subductæ erant: secturæ vtrinq; lacinijs argenteis circumdabantur: ocreæ ad eandem normam, vt & armigerorum cum fascia cruruli obuinctæ erant. Enses, pugiones, & baltei, summa industria inaurati conspiciebantur: Caput galea premebat, in cuius summitate cor ex purpurei coloris attalico, admirabili ingenio effictum, vice coniebat, quod sagitta argentata, & incredibili ignis artificio introrsum composito, transfixum erat. Cum palestritæ iam gladijs decertarent, quidam subornatus erat qui incenderet. Quo facto repente flamma vnà cum

horribili fragore emicuit, tantoq; fumo aerem

compleuere, vt alter alteri sui ipsius sibi

aspectum ademerit. Interim ta-

men, nec in illa caligine

cessatum est acriter

vtrinq; pugnare.

F

BREVIS

Vnum

Breuis ac succincta repe-
TITIO, CONTINENS QVO.

MODO PALESTRITAE AC GYMNICI,

à Iudicibus decertandi venia im-

petrata, fortiter sese

gesserint.

IS omnibus palestram ingressis, exhibitoque honore, ut par erat nomina dederunt, ac ab ipsis Brabeutis veniam decertandi rogarunt, qua facile impetrata, quisque se in suam stationem recepit, ibi tempus configendi praestolaturus.

Nec hoc loco praeterire possum, in hoc certamine praecellosos palestritas (absit invidia dicto) adeo viriliter, fortiterque sese gessisse, ut sepius multos in terram prostrauerint, lanceas, gladios, & quicquid in manibus erat armorum, comminuerint.

Præterea, nec Gymnici hic sua laude defraudandi sunt, qui adeo expedite omni armorum genere usi sunt, seque viros ostendere, ut ne quidem alter alteri, latum unguem, in certamine cedere voluerit. Quorum, omnium præclara facta, si singulatim recensere vellem, opus cresceret in infinitum, quare si plus æquo in hisce recensendis fuero breuior, facile excusationem merebor. Appositè tantum hoc loco me opere precium facturum arbitror, si Illustrissimorum Principum & Archiducum Austriae singularem, in armis Gymnicisque ludis dexteritatem, tribus (quod aiunt, verbis) subiecerò, ne vel invidia tantæ laudes suppressæ, vel silentio à me inuolutæ videantur: Nam, (ut absque vlla vel mendacij, vel adulationis suspitione dicam) tanta Principum, tanta nobilium virorum in hoc Gymnico certamine virtus exitit, ut vel eas Memmus etiam, consentiente invidia, laudare possit.

Verum

Verum de his penitus silere, quàm pauca dicere præstat. Illud tamen vnum non possum silentio præterire: In hac virtutum exercitatione, Illustrissimorum Archiducum Austriae animos, præcipuè emicuisse, vt faciliè demonstrauerint, quibus maioribus orti (creantur enim fortes fortibus, nec imbellem feroces progenerant aquilæ columbam) imperium sibi per manus traditum auxerint. Demonstrarunt faciliè, se à Rodulpho Abspurgico genus ducere, qui dum tenuiores res eius essent, cum varijs virtutibus et corporis & animi excelleret, Imperator à Germanis declaratus est. Qui inquam quatuordecies cum hoste collatis signis congressus, semper victor exitit.

Sequitur iam promi- SCVVS DECVRSVS.

HIS ità peractis, Gymnici omnes vnà cum Agonotheis in duas classes circiter quinquaginta quinq; ab vtraq; parte sese diuisere: Qui è vestigio, dato signo à Iudicibus, incepere promiscuè certare, lanceasq; hinc inde ea dexteritate ac vehementia perfringere, vt frustà hastarum hinc inde volancia aerem compleuerint. Deinde ad gladios peruenit, vbi se insignes ostendere viros: In illo strepitu atq; tumultu, milites sclopetarij, certè minimè segnes, continuo & horrendo quodam sonitu sclopetæ exonerant, eo fragore, vt aliquis rerum omniuna ignarus, non vmbrailem pugnam, sed iustum prælium, non pro leuibus rebus, sed aris & focis iure fuisse susceptum, verè dicere potuisset, imò hoc in loco multa milia manum conseruisse, vel ceci surdiq; putassent. Posthæc, æquato ordine, certatores omnes discedunt, eo quo venerant modo.

Sequitur, quomodo præ- CLARVS SCILICET QVI.

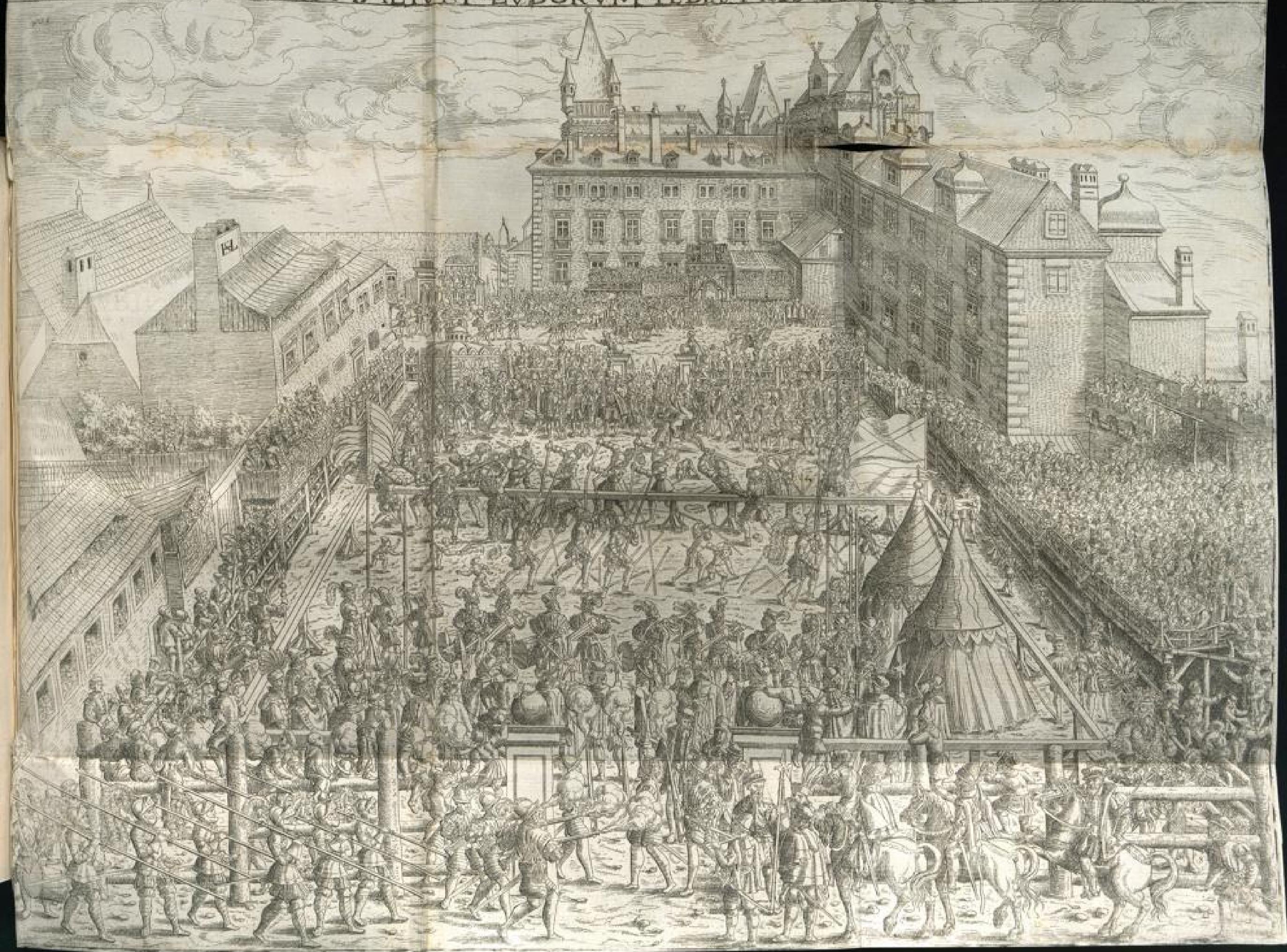
D'AM AESOPVS, ASINO ABSQVE

ephippio insidens circum
ingressus sit.

VM hæc agerentur, quidam præter rationem equestris disciplinæ, asino carente ephippio circum ingressus est quadrupes, caligis prælongis, laxis, & follicantibus, croceo ac cœruleo colore distinctis, & ad terram vsq; demissis, more Germani militis indutus erat. Caput ingens plumarum ex gallo galinaceo manipulus exornabat. Tegimentum capitis, Helueticorum in morem, per amplum insignis ille Therites, siue mauius Marcolfus gestabat. Vestitu corporis nihil à suo longè facerissimo sodali asino differens. Nam ambobus, vt similes dicere potuisses labris lactucas, vestes bicolores & turgidæ fuere, illi crocæ ac cœruleæ, huic verò virides & rubræ, pilo seu villo equino distentæ. Atq; hoc, has potissimum ob causas, vt si fortasse ex asino, seu suo Dromedario decidisset, casus illi ex alto minimè noceret. Inprimis verò præcipuas aliquas corporis partes, vt pectus, brachia, dorsum, prædicto villi genere infarcito satis munierat, ac hoc modo spectrū illud auersa facie asino insidens, caudaq; manibus apprehensa, aream obequitabat, in hoc totus incumbens, vt charissimo suo & indiuiduo comiti asino, & sibi in tam densa hominum turba, viam aperiret. His de causis, suavis ille vir, si aliquando subderet calcaria rudenti asello, ille calces in aerem iactans, sessorem nonnunquam excutiebat.

Præterè, iocosa et alia multa & risu digna spectacula populo exhibebat tam faceta, vt vel tetricum aliquem Catonem
ad risum

23

23

ad risum commouere potuisset, nec id vna atq; altera hora contentus fecisse, imò tota die hoc spectaculi genere periucundus spectatoribus fuit.

De supplicatione, an NVATIM VIENNÆ AV-

STRIÆ FIERI SOLITA,

in die Christi Cor-
pori sacro.

DIE decimotertio mensis Iunij, nuper clapsi, qui Christi Corpori apud Christianos consecratus est, hora septima antemeridiana, Imperatoria Maiestas &c. vnà cum Alberto Bauariæ Duce, filijsq; suis Ferdinando & Carolo &c. longè charissimis, ad summum templum Viennæ, Diuo Stephano prothomartyri dicatum, structuræ magnificentia inclytum, quod iure inter septem orbis miracula octauum referri potest, equo vecta est. Tandem litatorio sacro, more maiorum ritè peracto, Cæsarea Maiestas &c. vnà cum prædictis suis charissimis filijs, Duce Bauariæ, Regum, Principum, variarumq; ciuitatum & prouinciarum Legatis, ac stipatus amplissimo venerabilium sacerdotum ordine, magnaq; Senatorum copia, & innumera satraparum aulicorumq; caterua, in supplicationem indictam progreditur, ter templum ob aeris intemperiem circumiens intrinsecus. Cætera verò ciuium collegia, ex prisco & memorabili Viennensis vrbs instituto, in vrbe obam-

bulantia, per omnia ferè compita hoc mo-

do processere. Interim verò dum

hæc aguntur, ex D. Stepha-

ni turri lætus imprimis

campanæ sonitus

redditur.

F iij

ORDO

Ordo Ciuium Vien,

NENSIVM IN CIRCV-

ITV OBSERVARI
solitus.

Primo ex ciuibus Viennensibus (vt hinc exordiar) magna quidam pompa, (interim nec Christianæ pietatis obliti) hoc muneris obeunt. Primum collegia quædam artificum prodeunt, inter quæ fabri lignarij summum locum obtinent, quibus ræda crassa, ac ardua præferebatur, tantæ proceritatis, vt nulla Viennæ domus sit, quam altitudine non exuperet: Hæc ex ligno cæra obducto constabat, in altitudinem octo & decem vlnas patens: hanc, vt commodè portari possit, plerumq; sedecim aut viginti circumstant administri, ac manus admouent, alioqui intractabilis. Hos sequuntur Pædifices, Claustrarij, ex quibus tam Domini quàm serui, in capitis tegmine, plumas de more gestabant: Inde procedunt Coementarij, Piliarij, Lanarij, Carbonarij, Sutores, Veteramentarij, Dolia uini extrahentes, Figuli, Laterarij, Vinitores ex suburbio Laimbgrueben: Deinde prodeunt Vestiarij, seu scruta vendentes, Tonsores panni, Tornatores, Arcularij, Balinei, Funicularij, ac antè portam Scotticam vinitores. Hos sequebantur Crumenarij, Chyrotepæondes, Phrygiones, seu Lumbolarij, Hippoperarij, Stannarij, Alutarij, Coriarij, Ephippiopei, Cultrarij, Vietores, Tinctores, Piscatores, Oporothecarij, Sutores, Fabri ferrarij, Arcuarij, Gessipij textores, Pictores, Latomi, Salsamentarij, Dulciarij, Mensores, Farinarij, Molitores, Pistores, Sartores, Laniones, Linopolæ, Institores, Pelliones, & Aurifabri.

Nunc, si singulorum collegiorum administris numerare voles, ingens agmen omnis generis artificum sese offerret.

Vnaquæq;

Vnaqueq; tribus peculiare vexillum habebat, cui Illuſtria vniuſcuiuſq; collegij ſigna appicta erant: Hæc ſequebantur varij generis ſymphoniaci, incredibili concentus dulcedine, progredientem hominum cœtum detinentes (quorum tanta eſt copia, vt non poterit quilibet non maximè admirari, vnde tanta hominum multitudo proueniat) exceptis etiam tympaniſtis. Muſicos excipiebant thyrfigeri, ingentem perticam cæra obductam ſingulis collegijs tædæ inſtar præferentes.

Hos ſubſequebantur quidam decoro ordine, vniuſcuiuſq; collegij imagines Sanctorum tutelarium præferentes.

Prodeunt deindè ciuium maiora collegia, incredibili ac propè infinito numero, & pompa longa celeberrima.

His omnibus ex inſtituto, per manus à maioribus tradito, ſumma pietate peractis (vniuerſa enim ciuitas in hunc uſq; diem hoc inſtituto maximè gaudet) Cæſarea Maietas &c. ædes palatinas repetit, ſumptura prandium in maiori hipocauſto, quæ hoc quo ſequitur menſæ accubuit ordine, vt ex ſequenti pictura apertius perſpicere poteris.

Breuis menſæ deſcriptio,

CVI SACRA CÆSAREA

MAIESTAS VNA CVM CHA-

riffimis liberis ac

cubuit.

QVO ordine Pius Romanorum Imperator Ferdinandus &c. vnà cum Sereniſſima Bohæmiæ Regina &c. nec non Illuſtriſſimo Bauariæ Duce, ac chariſſimis filijs & filiabus menſæ accubuerit, hic genuina pictura, in tui gratiam, & vt omnia commodius percipere poſſis, hoc modo exprimi iuſſi.

Menſa

Mensa erat oblonga, Italico more, sedecim personarum ca-
 pax, quadranguli formam referens ET ROMIKIN: altera parte
 longam, quæ duo tantum latera opposita æqualia, angulosq; re-
 ctos habebat. Huius primum locum, Septentrionem versus spe-
 ctantem, tenebat Sa: Cæsa: Maiestas: Deinde Cæ: Maiestati
 claudebat latus sinistrum, Serenissima Potentissimaq; Princeps, ac
 Dom. Domina Maria Bohæmiæ Regina &c. Reginae in ea men-
 sæ parte, quæ ad Orientem spectat, assidebat Illustrissimus Po-
 tentissimusq; Albertus Bauariæ Dux: Alberto sedebat ex aduerso,
 Generosissima Clarissimaq; Domina, Domina Anna coniunx
 sua suauissima, Duci autem proxima erat, Illustrissima, ac animi
 & corporis dotibus præstantissima D. Domina Magdalena Au-
 striæ Archidux, cui assidebat Generosissimus Serenissimusq;
 Princeps, ac Dominus Dominus Carolus Austriæ itidem Archi-
 dux &c. Carolum ex ordine sequebantur, Inuictissimi Imperato-
 ris Ferdinandi &c. nobilissimæ formaq; excellentissimæ filie, Leono-
 ra, Margaretha & Barbara. Annæ sorori Bauariæ Duci latus clau-
 debat dextrum, Serenissimus Potentissimusq; Bohæmiæ Rex Ma-
 ximilianus &c. Maximiliano autem astabat, nobili genere natus,
 Iacobus Khuen. Sa: Cæsa: Maiestatis &c. prægustator, qui om-
 nia ferculorum exquisitissima genera, à primoribus satrapis, dapi-
 feris, accipiens vt prægustator. Sa: Cæ: Maiestati summo quo-
 dam decoro aulico apponebat. Post hunc denuò Potentissimi In-
 uictissimiq; Imperatoris filie, Helena & Ioanna sedebant. In vlti-
 mo mensæ loco, qui Occidentem versus spectabat, astitit Clari-
 ortus natalibus, Sigefridus Preiner, Liber Baro in Stubing & Flad-
 nitz &c. Ro. Cæ. Maiestatis &c. etiam prægustator. Pars illa, quæ
 Meridiem versus spectabat vacua erat. Iucundissimum sanè fuerit
 commemorare, quanto gaudio, quàm effusa animi lætitia Im-
 peratoria Maiestas &c. vnà cum charissimis liberis, tantorum re-
 gnorum hæredibus (quos iam per aliquot annos ità coniunctos
 non viderat) ac Genero fidissimo cibum sumpserit. Verum id
 angustia temporis impeditus, alijs iudicandum relinquo, qui in-
 effabilem illum parentum ergà liberos amorem, vel me tacente
 æstimare possunt.

COENAE

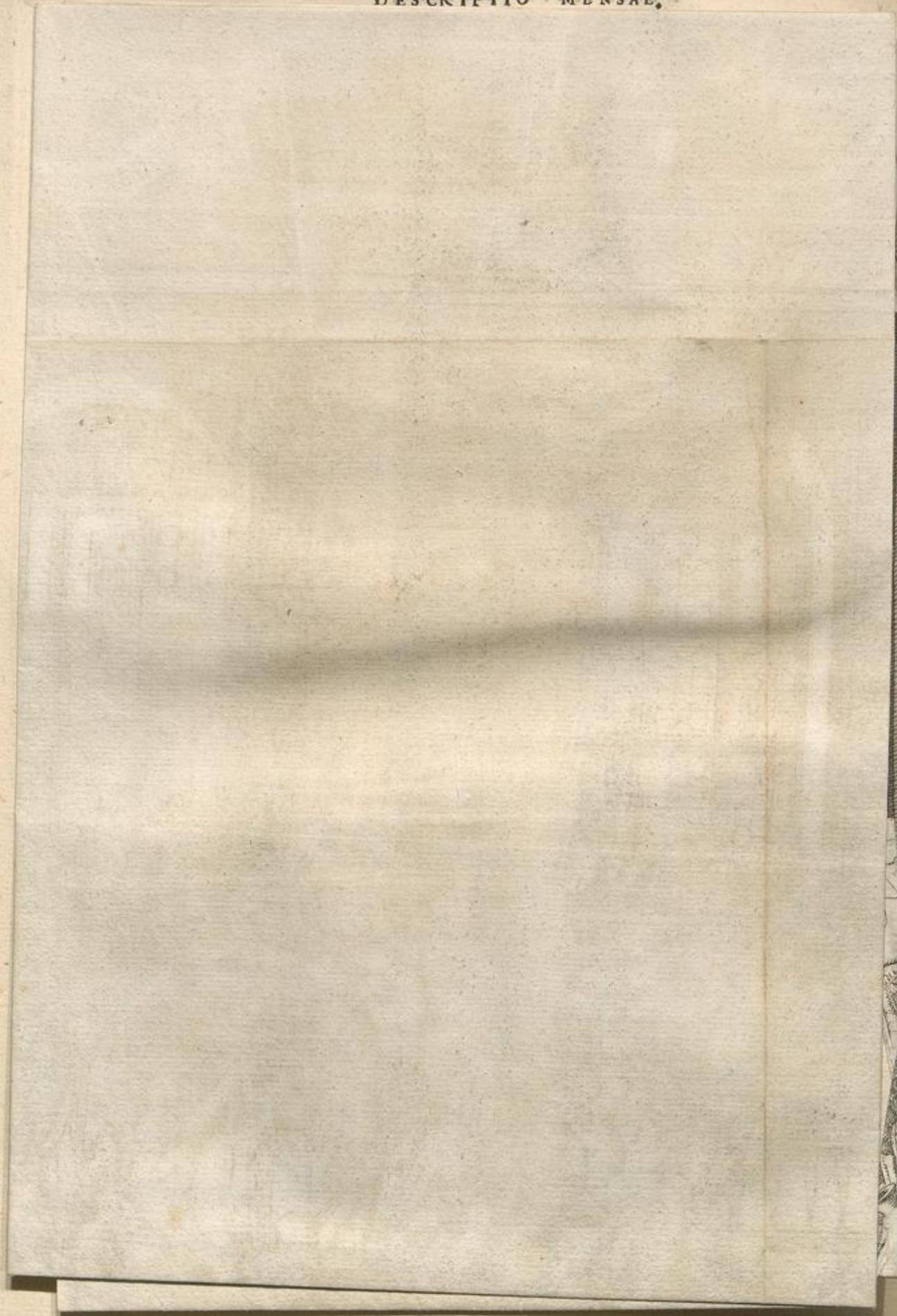
25

QVO MODO CA. MAJ. VNA CVM LIBERIS SVIS PRANDIVM SVMPSERIT EFFICTIO. J. S. S. 6

XLXX

DESCRIPCIÓN MENSAR.

Coenae commemoratio

AB ILLVSTRISSIMO CAROLO

ARCHIDUCE AVSTRIAE &c. LE-

ctissimis foeminis & virginibus
exhibitæ.

A nocte, quæ diem illū consecuta est, Illustris-
simus Carolus Austriae Archidux &c. opiparam
& sumptuosissimam coenam præbuit. Eodem
modo & ordine in accumbendo vsi, quem su-
perius satis fusè commemoravi, nisi quòd S. Cæ.
Maestas &c. tunc temporis aberat. Virgines itaq; & lectissimus
foeminarum chorus, qui in palatium spectaculorum causa ve-
nerat, iussu Illustrissimi Archiducis, donec coena sumeretur, ex-
pectat, quæ accuratè & Persico quodam apparatu instructa, in eo-
dem hipocausto, ubi Imp. Maestas &c. prandium sumpserat, ma-
gnificentissimè Carolo Austriae Archid. &c. Gynæceo verò in
saltatoria domo in arcis propugnaculo extructa dabatur. Mensæ
ibidem duodecim appositæ erant, quibus non nisi foemineus, di-
uinæ formæ, sexus absidebat numero, vltra centum & quinquagin-
ta quatuor. Quid ego nunc de eximia harum pulchritudine di-
cam? ex quarū aspectu vel Pælius ille senex iuuenescere potuisset
(& vt cum Ouidio loquar) Tithonusq; annis fortior esse suis.

His inseruiebant viri summo loco nati, ea elegantia
atq; ornatu, vt non hominum, sed

Deorum coenam quis dicere po-
tuisset. Satellites verò Regij
fercula decenter ordine,
vnà cum alijs quibus-
dam aulicis, ap-
portabant.

G

Quomodo

Quomodo Cæsarea Ma-

IESTAS &c. DOMVM TRIPV-

DIATORIAM INGRESSA, IN SO-

lio Imperiali con-
federit.

Vmpta coena, Cæsarea Maiestas &c. vnà cum sepius dictis longè charissimis liberis, & Bohæmiæ Regina &c. Duceq; Bauariæ Alberto descendit in saltatoriam domum, quæ multò antè aureis argenteisq; peristromatibus, vltra quam dici potest, exornata erat. Sa. Cæsarea Maiestas &c. pro solio extensum holosericum vmbra culum aureo intertexto, ac ardentè purpura renitens habebat. Puluinaribus id holosericis splendidissimè decoratum refulgebat. Ad dextram paulò inferius, Illustrissimus Bauariæ Dux Albertus. Serenissimus Bohæmiæ Rex &c. Maximilianus. Ferdinandus & Carolus fratres, Archiduces Austriæ &c. vnà cum Comitibus à Luna, sedebant. Sinistrum latus, Serenissima Bohæmiæ Regina &c. & dulcissimæ Cæsareæ Maiestatis &c. filia, claudebant.

Posteaquàm igitur Imperatoria Maiestas &c. iam confedisset inchoptæ sunt choreæ, summa venustate, & reuerentia duci, in his primas partes honoris ergò, Albertus Bauariæ Dux tulit, vnà cum Illustrissima Magdalena Archiduce Austriæ. Albertum reliqui Principes ac satrapæ accurato & miro sequebantur ordine.

ALIA

Alia Gymnici certami.

NIS IVSSV COMITIS A

LVNA PROMVLGATIO.

INTER hæc, durantibus choreis, ab octava ad duodecimam horam mediæ noctis, hic me Generosus Comes à Luna, Legatus Catholici Hispaniarum Regis Philippi &c. qui paludamento insigni fecialium amictus eram, cui & Comitibus arma sui stemmatis adpicta conspiciebantur, literas publici conflictus promulgare iussit, rogataq; Cæ: Maiestate &c. ut spectaculis exhibendis facultatem daret, simulq; tempus celebrandis ludis idoneum præfiniret, ad quæ omnia, Sa: Cæsarea Maiestas &c. subito consensus, diemq; spectaculis nimirum, Dominicam, quæ Diui Iohannis sacrum præcedebat, ac vigesima tertia Iunij mensis erat, præstituit: Qui, quo ordine, quibusq; ceremonijs celebrati sint, non intempestive paulò inferius, ubi de ijs ipsis singularem tractatum instituerò, agam.

Quo pacto vinctus

CVPIDO IN GYNECAEVVM

REGIVM INTRODVCTVS

fuerit, à tortore quodam,
qui hîc suis coloribus
depingitur.

Paulò post, accedebat Panthominus, seu gesticularior quidam, siue maus ex illo hominum genere, de quibus Lyricorum Princeps Horatius loquitur, cum inquit: Qui caprat risus hominum, famamq; dicacis. Fingere qui non visa potest &c.

G ij

test &c.

test &c. nomine Gratus Gratzelerus, tunc temporis lictoris no-
men gerens, & certè nescio, an è millibus vnum satrapæ eligere
potuissent, qui aptius gestus carnificis expressisset. Adde quòd à
natura ad hoc factus videbatur, rubris capillis, oculis scintillanti-
bus, facie cicatrosus, dixisses Samium aliquem literatum, cor-
pore mediocri, sed mirum in modum agili. Quid omnia refe-
ram? veluti Polypus quemlibet colorem induere potuit, nunc
facilis, rursus difficilis, iucundus, acerbus, horridus, vt vel aspe-
ctu reos exaninare potuisset. Huic accedebat vestitus militaris
(dignum patella cooperulum) caligè laxæ dissectæq;, atq; ad ter-
ram ferè demissæ. Thorax nigro, croceo & albo setabo transmis-
sus erat, hic adducebat Cupidinem, arctissimè vinctum ingenti
aurea catena, qua trahebat ipsum, antè Gynecæum Regium,
vbi Cupido per oratorem quendam Germanici sanguinis, suam
hoc quo sequitur modo sortem deplorabat.

Cupido Deus amoris,

HOC VERO TEMPORE

VINCTVS, VOBIS MATRONIS,

Virginibusq; omnia læta

& prospera

precatur.

Venit, vt inciuiles quidam ac inurbani, ingratiq;
nec mihi, nec Veneri obsequentes Heròes, me
eo prætextu, quasi indignationis & ingratiudi-
nis, sibi à suis amantibus exhibitæ ego causa sim
accusant: & tanquàm nocentem, durissimis
vinculis constringunt, ac ad maiorem infamiam, immerenti mi-
hi laqueo vitam eripere statuunt. Et quamuis manibus, pedi-
busq; me illis excusare, meamq; innocentiam probare nitar:
tamen nihilo minus, vt homines horridi, crudelissimiq;, qui
potius suæ effrenatæ libidini, quàm rectæ rationi obtempe-
rantes,

rantes, talia sibi præsumunt, hoc nempe rigidum, imò Tyrannicum potius propositum exequi. Quamobrem, cum perpendam mecum, me ob summam innocentiam, ac aliena flagitia ad supplicium peti, non possum non nisi ad vos ciuillissimas matronas, & longè lectissimas virgines ac puellas, veluti ad sacram anchoram confugere, quæ beneficio Deæ Veneris tantis & animi & corporis dotibus, ad stuporem vsq; ornata estis, ac à vobis petere, vt si vena honestatis aliqua in vobis sit, quo ope vestrorum amantium (quos singulis propè horis ad vos amandum instruo, erudio & incito) è manibus crudelissimorum hominum, in libertatem asseratis, & veluti postliminio pristinae dignitati, honoribus, Imperioq; restituantis. Pariter vos optimi, honestissimiq; Herôes, qui semper humanitati, benignitati, beneuolentiæ mirum in modum addicti estis, vobiscum perpendite, me me, vestri causa, sepius sagittas ex amoris pharetra, ad commouendos, incitandosq; vestrarum amantium animos suppedi- tasse. Propterea, si aliqua gutta amoris pristini vestris inhæret animis, quæso, ne hoc tempore vt committatis, pro ingentibus meis ergà vos beneficijs, talem recipiam gratiam, vt eorum manibus vita mihi eripiat, qui mea morte nihil aliud quærunt, quàm omnes flammæ amoris in vobis extinguere, & loco amoris, nihil aliud quàm discordias, lites, & odia, in vniuerso mundo disseminare. Si itaq; hoc tempore id præstiteritis,

(quòd mihi omninò de vobis persuadeo)

promitto, præmij loco, à me feretis

animum meum ergà vos prom-

ptissimum, & quòd hanc

honestissimam redempti-

onem feceritis, me

vobis longè fore

deuinctissi-

mum.

G iij

NVNC

Nunc sequitur, quis
ET QVALIS CVPIDO

FVERIT.

Vpidinis personam sustinuit eximiae pulchritudinis puer, duodecim plus minus annorum, qui ac si nudus fuisset, incedebar: vestitu scorteo amictus, qui ea etiam arte atq; industria confectus ac depictus erat, vt ferè nudi hominis speciem referret, obuinctos habebat oculos, albo & tenuissimo linteo, manibus verò arcum gestabat, quem hoc modo amictum, tortor ille horridus, de quo superius dixi, nunc huc, nunc illuc in Gynecæo ductabat, ac misero Cupidini continuo crucem minabatur, ni Gynecæi fauore, & præsidio statim liberaretur. Cum in hunc modum Cupido supplex antè Gynecæum staret, nec mutire auderet, nullâue ex Gynecæo causam eius agere vellet, duo nobiles adolescentes, instinctu Serenissimi Regis Bohæmiæ Maximiliani &c. prodibant, candidis induti vestibus, muliebri more confectis, seq; in coetum ac congregationem foemineam insinuarunt. Qui pro Cupidine confidenter ac intrepidè intercedere coeperunt, adeò, vt tandem efficerent, ne tam ærumnoso & calamitoso mortis genere illi moriendum, & in sublimi putrescendum esset: Arbitrabantur enim fore lamentabilem ipsum omnium gratiarum ac amoris Deum, in tanta non solum virginum ac Principum corona, verumetiam in Imperatoris conspectu, tam infami ac turpi morte perire. Cæterum, ipsi iuuenes adeò ornatè, prudenter ac copiosè perorarunt, vt nemo fuerit, qui non virgines esse existimarit: Et corporis habitus adeò aptus, conueniensq; illis erat, vt quis affirmare potuisset, nunquam ipsos alio indumenti genere, quàm muliebri vsos. Interea, dum summa diligentia adolescentes causam Cupidinis agunt, tortor continuo in illum minas iactare, atq; crucè illi misero ac ærånoso Cupidini nõ desierat minari.

Hæc

Hæ binæ virgines, conuerso ad nobiles, eosq; quibus Cupido charus erat sermone, vehementer eos admonere cœperunt, vt si gutta aliqua amoris in illis resideret, Cupidinis defensionem susciperent, simulq; efflagitant, vt qui eius animi essent id palam profiterentur, quibus auditis, quamplurimi è nobilium caterua prodeuntes, sublati digitis virgineo choro affirmant, se diligenter Cupidini adfuturos. Post has circuitiones & ludibria Cupido ita victus, & captus reducebatur. Binæ verò ille elegantissimæ formæ virgines, rursus se Gynæceo inserunt, ibiq; tempus ducendarum chorearum præstolabantur: Quibus statim inchoatis, ex proceribus optimos quosq; habuere ductores, hac opinione, vt eas muliebris sexus esse arbitarentur. Finitis iam tripudiationibus pariter vt ignoti venerant adolescentes, ita quoq; incogniti discedunt: vt planè reliquas puellas in dubio reliquerint quorsum deuenerint.

Personati aliquot do- MVM TRIPVDIATORIAM INGREDIUNTVR.

CVM choreæ iam ferè ad exitum essent perductæ, interuenerunt aliquot amplissima familia orti, qui laruati incedebant, quos octo tympanistæ totidemq; tibiçines anteibant. Horum corporis cultus talis erat. Primum, vnusquisq; pileum acuminatum, summaq; industria factum gerebat. Horum formæ veterum Romanorum & Sbillarum tegmina referebant: Hi ex aureo intertexto segmentis ac imagunculis quibusdam mira arte in gyrum dispositis, exornabantur: Lacinia ex spadiceo serabo & aureo colore dependebant. In medio intertexti argentei, argenteæ rosæ eminebant, & nodis quibusdam venustè dependentibus decorabantur. Vestis talaris vniciq; ex aureo intertexto erat, cuius limbus, seu inferior pars ferreo circulo colligebatur: sic vt ea ratione vestes erectæ & rigidæ quodammodo viderentur.

Limbi

Limbi intrinseci, ex argenteo contexto erant, lacinię aureo intertexto dependebant, quę sanè non aliam referebant speciem, quam si alia veste induti fuissent: In latere, dissectę & apertę à scapulis erant, hæ quoq; transmissę argenteo intertexto fuerant: Manicę laxę diffiuebant, quarum vnà multo argento intertexto turgida, instar prælongę vestis muliebris erat confecta: Altera spadiceo, & aureo filo implexa, mirum in modum spectantium pascebat oculos, vnusquisq; fasciam per transuersum corpus, ex fusco & purpureo serico, longitudinis quinq; vlnarum Viennensium gestabat: Latitudo verò, geminam holoserici latitudinem referebat. Hæ autem subductę attalico candido Florentino erant. Porrò, eorum, qui personati domum tripudiatoriam ingrediebantur, nomina hæc sunt.

Illustrissimi Principes, ac Austrię Archiduces &c. Ferdinandus & Carolus, charissimi fratres.

Wratislaus à Pernstain, Dominus in Dobschaw, aurei velleris eques &c.

Marcus Anthonius Spinola, Comes in Tartzerola &c.

Carolus Ludouicus à Zelring &c. &c.

Iohannes à Pannowitz in Mechawitz. Hi optimo ordine Gynecæū ingressi, Serenissimę Bohæmię Reginaę &c. virgines, rectissimasq; foeminas, exhibitistesseris, ad ludendum inuitarunt, forte iam missa, rursus choreas repetunt.

Sequitur præmiorum DISTRIBVTIO.

HIS omnibus debito quodam honore & reuerentia peractis, incoeperunt Brabeutę vnumquemq; præmijs, iuxta suam virtutem exornare. Et certè, quamuis nemo non fortissimorum virorum specimen in decertando ediderit, tamen plerunq; vsu venit, vt non omnes, veluti qui in stadio currunt,

currunt, brauium obtineant. Quapropter, qui Heroes & belli gloria viri Illustres in his Gymnicis certaminibus palmam tulerint, paucissimis subnectam.

Primæ Palmæ distri.

BVTIO.

Primo, Domini Brabeute, seu spectaculorum iudices, fecialibus ac tympanistis ad se vocatis, hoc modo cœperunt muneribus fortissimum quemq; decorare. Tympanistæ præcedebant, quos ex ordine sequebantur tres feciales, nimirum Romanus, Vngaricus, & Bohæmicus, suis solitis paludamentis induti. His succedebant Brabeute, qui Illustrissimæ Bohæmiæ Reginae &c. Gynecæum accedentes, virginem quandam Vngaricam, eximie pulchritudinis, nobilissimiq; ortam parentibus Tschuramin nomine, manu apprehenderunt, Gynecæumq; transeuntes aliquantum substiterunt. Deinde Aeneatores, ubi ter tubas inflassent, ipsi feciales alta voce trinis vicibus proclamabant: Adame à Neydegg, qui cum se illis sisteret, hoc pacto eum Comes à Turre alloquutus est. Quandoquidem re ipsa compertum habemus te nobilissime Domine à Neydeg, in hoc conflictu pedestri honorificentissime comparuisse, & tres illas lanceas dexterius fregisse, præmij loco ob tot superatos labores virgo hæc, hac hasta aurata te donat, simulq; rogar, vt exiguum donum, æqui boniq; consulere velis. Adhæc Adamus à Neydegg ita respondit. Generosissime Comes, tibi, cæterisq; præstantissimis ac integerrimis Brabeutis gratias ingentes ago, quod me tali honore dignum iudicetis, quamuis ego non existimaram fore, vt mihi victoriae porrigeretur præmium, attamen quod hoc tempore à me neglectum est, aliàs maiore diligentia resarciatur, acceptaq; hasta, virginem ad saltationem deduxit.

H

AL TE-

Altera Palma.

Paulò post, Domini Brabeutæ, faciales ac rubicines Gynecæum Regina ingrediuntur, inde educunt præstanti forma & genere Virginem Comitum à Turre, quæ Illustrissimo Henrico iuniori Principi à Plawen, aureum ensen dono dedit, eam ob causam, quòd quinq; gladiatorum ictus, dexterius, agiliusq; fecerit. Qui postquam verbis se gratum esse testaretur, ac gladium accepisset, saltationem cum illa exorditur.

Tertia Palma.

Tertium præmium, alia quædam raræ venustatis virgo, ex Ducis Bauariæ Gynecæo, nomine Fritzingerin, obtulit Domino Carolo Ludouico Libero Baroni à Zeltingen, aureum ferrum longè pulcherrimum: propterea, quòd in promiscuo certamine longè dexterius & agilius decertavit. Verum, quoniam tunc temporis aberat, loco eius Archiduci Ferdinando tradidit, qui nomine Baronis à Zelting, beneficij in se collati, nequaquam immemorem futurum prolixè pollicebatur, ferrumq; virgini reddidit, ac eam complexus, orbem saltationis auspicatus est.

Quarta Palma.

Quarto, Domini Iudices vnà cum facialibus & rubicinibus, eduxere Illustrissimam Principem Magdalenam Archiducem Austriæ &c. quæ ferrum ingentis præcij, Illustrissimo fratri Ferdinando &c. obtulit: Propterea, quòd melius & dexterius, ac
venustius

venustius ense in communi conflictu decertarit, quòd cum summa reuerentia accepisset, ingentes illi gratias egit, eamq; eodem ferto redonauit, & amplexus ad choreas deduxit.

Quinta Palma.

QVinto & vltimo, elegantissimæ formæ virgo, ex Gynecæo Illustrissimarum Principum Austriae &c. nomine Isabella Watzlerin, Domino Iacoco Zach, Illustrissimi Caroli Austriae Archiducis &c. cubiculario, ac eius socijs, etiam magni valoris fertum obtulit: eò quòd cum comitibus suis ornatus, splendidiusq; in circum descendisset, vt non tantum ipsi Brabeutæ indicarunt, Verumetiam, quotquot Gynecæo interessent, quod beneuolo sanè animo, ac ea (qua debuit) reuerentia accepit, cum grati animi significatione, virginisq; reddidit, ac eam complexus, ad choreas duxit.

HIS omnibus ritè peractis, Sacra Cæsarea Maiestas &c. è Salaratoria domo, in suum thalamum circiter horam primam mediæ noctis ascendit, ac tum demum vnusquisq; se ad suas recepit ædes.

veniens ens in communi conficitur decernit quod cum hinc
na reventis accepit illi gratias egit, canit eodem
toto redonavit, & amplius ad choros duxit

Quinta Palma.

Viro & viro, elegantissime forme virgo,
ex Gynece Illustrissimum Principum Au-
strie & nomine Isabella Waleria, Domino
Jacobo Vasa Illustrissimi Caroli Austriae Ar-
chiducis &c. capiculario, ac eius locis, etiam
magis vobis seram optavit: eo quod cum comitibus suis or-
natus, splendidi in circum delectabilis, et non tantum ipsi
Brabantie indicant, Verumetiam, quodque Gynece in-
teressent quod benevolis sane animo, ac ea (qua debuit) tenen-
tis accepit, cum grati animi significatione, virginis reddidit, ac
eam complectus, ad choros duxit.
Haec omnia in peractis, sacra Caesaria, Michas &c. 24
toris domo, in sum thalamum circum horam
primam noctis noctis ascendit, ac cum
demum vultu se ad sua
recepit ados.

Quarta Palma.

Quarta Palma, Decretis vobis cum sociis & subditis,
magis Illustrissimum Principem Magistram Archiducem
Austriae, quae sunt in gratia pacis, Illustrissimo facti
dispendio &c. obmitti. Proprietis, quae in hunc & decessum in
venit